N°. 8807. NIEUWE AMSTERDAMSCHE COURANT. A°. 1860.

ALGEMEEN HANDELSBLAD.

ABONNEMENTSPRIJS VOOR 3 MAANDEN:
Voor Amsterdam.....ƒ 7.50. Voor de overige Steden des Rijks ƒ 8.50.
De Zondags-Editie..... „ 1.50. Afzonderlijke Couranten..... „ 0.10.
Ieder loopend Kwartaal moet voldaan zijn uiterlijk op den 15den der 3de maand.

Maandag 12 Maart.

UITGEVERS-DIRECTEUREN, GEBROEDERS DIEDERICHS.
Brieven Franco aan het Bureau Handelsblad.

PRIJS DER GEWONE ADVERTENTIËN:
Van EEN tot ZEVEN regels, behalve de 35 c. zegelgeld.....ƒ 1.75.
Iedere regel meer..... „ 0.25.
Buitengew. groote Lett., naar mate der ruimte die zij beslaan, à 25 c. per regel.

Zondags-Editie.

BUITENLAND.

Engelsche Post.

LONDEN, Vrijdag 9 Maart (des Avonds).

Het hof is gisteren naar het eiland Wight vertrokken, om op Osborne House eenigen tijd verblijf te houden.

— Bij den Pruissischen gezant werd dezen avond, ter eere van Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden, eene groote soirée gegeven, waarop ook de hertog v. Cambridge en het corps diplomatique genoodigd zijn.

— In de zitting van het Huis der Lords van gisteren antwoordde de hertog van Newcastle, op eene deswege door den graaf van Carnarvon tot hem gerigte vraag, dat de dezer dagen aan het Huis overgelegde correspondentie aangaande de kwestie van Savoye, al de documenten, welke daarop betrekking hebben, bevat. Wel zijn buitendien dienaangaande nog eenige particuliere mededeelingen gewisseld tusschen lord Cowley en lord John Russell, doch deze bevatten niets wat eenig nieuw licht over de zaak verspreidt.

Verscheidene leden spraken in afkeurende bewoordingen over de sinds lang bestaande gewoonte van het wisselen van particuliere mededeelingen tusschen de ministers en de gezanten, waardoor de uitoefening eener behoorlijke controle door het Parlement wordt belemmerd. Dit incident had geene verdere gevolgen.

In het Huis der Gemeenten deelde lord John Russell mede, dat hij den volgenden dag nadere depêches betreffende Savoye en Nizza aan het Huis zoude overleggen. Hij verzocht derhalve den Heer Kinglake zijne aangekondigde motie aanstaanden Maandag in te dienen.

De Heer Kinglake stemde hierin toe en stelde zijne motie tot Maandag over acht dagen uit.

In antwoord op den Heer Scully verklaarde lord Palmerston, dat de politiek van Hr. Ms. regering met betrekking tot Italie daarin bestond, om de Italianen hunne inwendige aangelegenheden zelve te laten regelen.

De heer Byng stelde alsnu voor een adres aan de koningin te rigten, om haar den dank van het Huis te betuigen, voor het met Frankrijk gesloten handels-tractaat. De heer Baines ondersteunde het voorstel. De heer Lindsey gaf te kennen, dat hij bij eene andere gelegenheid eene resolutie ten gunste van een scheepvaart-verdrag zal voorstellen. Lord Vane Tempest stelde als amendement voor, dat het Huis besluite geen oordeel over het tractaat te uiten, alvorens de plannen van keizer Napoleon met betrekking tot Savoye bekend zijn. Nadat nog eenige redenaars het woord hadden gevoerd, trok lord Vane Tempest zijn amendement in. Op voorstel van den Heer Horsman werden de discussien over het adres daarop verdaagd.

— Ten gevolge van de presentatie der officieren van de verschillende vrijcorpsen aan H. M. heeft hier, doch voornamelijk in den omtrek van St. James paleis, eene buitengewone drukte en ophooping van volk plaats gehad. In den avond werd een bal gehouden, waarop ten minste 8000 personen tegenwoordig waren.

— De *Advertiser* bevat een ingezonden stuk, de strekking hebbende om de aandacht des Britschen publieks te vestigen op de omstandigheid, dat de nabij de Fransche kust gelegene eilanden Guernsey, Jersey, Alderneij en Sark op de onlangs door het Fransche departement van marine uitgegeven kaarten als bestanddeelen van het Fransche keizerrijk staan aangeduid. De kaarten zijn in de rue de la Paix en in de Galerie d'Orleans in het Palais Royal te verkrijgen. Wat staat ons nu te wachten, vraagt de inzender, die zich Argus teekent.

— Eergisteren is te Pembroke het oorlogschip Howe, van 121 stukken geschut en 1000 paardenkracht, met den besten uitslag te water gebragt. Dit is het grootste vaartuig van de Engelsche marine, metende 301 vt. l. d. in de lengte en 61 voet in de breedte.

— Uit hoofde van de geduchte uitwerking der kogels uit het Armstrong-geschut, gelijk onlangs is gebleken door de proeven tegen de geharnaste stoombatterij Trusty genomen, is de regering niet voornemens meer vaartuigen van die soort te doen bouwen.

— Men verneemt het overlijden van den vice-admiraal J. A. Murray in 70jarigen ouderdom, alsook dat van den gen.-majoor Russell, die 75 jaren had bereikt.

— De assuradeurs van den Royal Charter hebben het wrak verkocht voor 1000 £. Op 40,000 £ na is al het goud, dat zoover men weet zich aan boord bevond, teruggevonden; het ontbrekende zal men trachten te vinden zoodra het zonneweder is ingetreden.

— De geldinzamelingen in Ierland, ten behoeve van den Paus, zullen op nagenoeg 50,000 £ kunnen berekend worden.

— Met de Kangaroo heeft men berigten tot 25 Febr. en 99,600 doll. in specie uit New-York ontvangen.

De 22ste Febr., de 36ste verjaardag van Washingtons geboortedag, was te Washington met veel praalvertooning gevierd, onder anderen door de onthulling van het ruiterstandbeeld van dien staatsman. De president der Ver.-Staten was bij de plegtigheid tegenwoordig.

De stad Danville in Kentucky was op den 23sten door een brand zwaar geteisterd; de schade werd op 250,000 doll. begroot.

Te New-York is op 16 Febr. de, op twee na, rijkste man dier stad, in 84jarigen ouderdom overleden; hij was als kantoorbediende met den handel bekend geworden en laat ten gevolge van gelukkige speculatien, meer dan 10 millioen dollars (ruim ƒ 25,000,000 Nedl.) na.

Nabij de stad Hardin in Illinois heeft onlangs een verschrikkelijk voorval plaats gehad. Vijftig schoolkinderen begaven zich op het ijs, dat niet sterk genoeg was om hen tegelijk te dragen; het bezweek onder hunne voeten en allen op een na vonden alzoo jammerlijk hun graf.

Duitsche Post.

WEENEN, 8 Maart. Terwijl ieder, die de beweging in Italie met opmerkzaamheid heeft gevolgd, naauwelijks betwijfelde, dat het tot eene aanhechting van Midden-Italie bij Sardinie zoude komen, voedde men tot in de laatste dagen in onze diplomatieke kringen de hoop, dat ten minste Toskane en de Romagna daarvan zouden zijn uitgesloten. Men meende daartoe te meer reden te hebben, daar men nog onlangs te Parijs had doen weten, dat men tegen de oprigting van een koningrijk Etrurie geen bezwaar had, terwijl men het door Centraal-Italie vergroote Sardinie nimmer zou erkennen. Aan deze verwachting is thans de bodem ingeslagen. Naar de uit Toskane ontvangen berigten te oordeelen, valt de aanhechting niet meer te betwijfelen. De vijandige stemming, alhier jegens Sardinie heerschende, is daardoor niet weinig vergroot.

— Men heeft opgemerkt, dat de regering reeds maatregelen neemt met het oog op een nieuwen oorlog met Sardinie. De met verlof ontslagen dienstpligtigen worden onder de hand òf opgeroepen, òf verwittigd, zich ieder oogenblik tot oprukken gereed te houden.

— Onder de wenschen, welke door de Hongaarsche Protestanten worden geuit, verdient in de eerste plaats genoemd te worden, de invoering van eene nieuwe wet op de huwelijken, waarbij de Ptotestanten met de Katholieken gelijk worden gesteld. In de tweede plaats wordt verlangd, dat (vermits men zekere leerstoelen aan de Hoogescholen uitsluitend met Katholieken wil bezetten), voor de respectieve vakken overal ook een leerstoel voor een Protestantsch onderwijzer worde opgerigt.

BERLIJN, 10 Maart (des Ochtends). In het huis der afgevaardigden werd gisteren een voorstel ingediend voor den Heer von Berg, strekkende om bij de regering aan te dringen op het nemen van de noodige maatregelen, ten einde van de Rijn-Spoorweg-Maatschappij de nakoming te eischen van hare verpligting, wat betreft den aanleg der zij-takken Duren-Schleiden en Herbesthal-Eupen. Het huis nam vervolgens met 265 tegen 1 stem aan, eene bepaling in de drukperswet te brengen, houdende, dat de concessie tot de uitgave van een dagblad niet door een bloot administratieven maatregel kan worden ingetrokken.

— Men schrijft uit Petersburg, dat een keizerlijk besluit aan den Grootvorst Michael, broeder des Keizers, het opperbestuur over de militaire scholen van het keizerrijk heeft toevertrouwd, ter vervanging van wijlen den generaal Rostovtzoff.

FRANKFORT, 9 Maart. In de gisteren plaats gehad hebbende algemeene vergadering der Frankforter bank, is het dividend vastgesteld op 19 fl. per aandeel (3½ pCt.)

— Uit de omstreken van den Necker en van den Midden- en Beneden Rijn, berigt men dat de aankoop van paarden voor Fransche rekening nog steeds op groote schaal wordt voortgezet; ook wordt voor dezelfde rekening veel graan opgekocht.

— Uit München wordt gemeld, dat Koning Maximiliaan van Beijeren weldra naar het meer van Geneve zal vertrekken; zijn verblijf aldaar zal omstreeks zes weken duren. Voor zijne afreize heeft hij aan den uitvinder van het nieuwe infanterie-geweer, den luitenant-kolonel von Podewils, eene belooning van 15,000 fl. uit zijne bijzondere fondsen doen toekomen.

— In Banneville heeft een nieuw blad het licht gezien, waarvan de eerste nummers reeds algemeen verspreid zijn. Het blad voert ten titel: *La Savoie du Nord*, waaruit men zijn programma: Trouw aan het Savooische Huis, reeds genoegzaam kan afleiden. In een zijner nummers zegt dat blad, dat wanneer men van den eed jegens dat Huis ontslagen wordt, men met kracht moet optreden, ten einde de aansluiting van Chablais en Faucigny aan Zwitserland te verkrijgen.

Fransche Post.

PARIJS, Vrijdag 9 Maart.

De betrekkingen tusschen Sardinie en Frankrijk zijn nog altijd zeer gespannen, en men verwacht ieder oogenblik het vertrek van het Fransche leger uit Italie. De keizer der Franschen heeft een brief geschreven aan koning Victor Emanuel, die hem daarop heeft geantwoord, dat hij van de staatkunde, door graaf Cavour in zijne bekende depeche ontwikkeld, niet kan afwijken.

— De Heer James Fazy is alhier aangekomen. Heden zou hij bij den Keizer eene audientie hebben. Men is van oordeel, dat de komst van dien staatsman met de kwestie der inlijving van Savoye bij Frankrijk in verband staat.

— De Heer le Beschu de Champsavin, raadsheer bij het keizerlijk hof te Rennes, heeft een protest bij het wetgevend ligchaam ingediend, waarin hij opkomt tegen de verkiezing van den Heer de Dalmas, tweede chef van het kabinet des Keizers, in de arrondissementen Fougères en Vitré. Een der stukken, die overgelegd zijn tot staving van de onwettigheid dezer verkiezing, is eene circulaire van den Heer Thil, onder-prefect van Fougères, aan den maire in dit arrondissement. Dit stuk luidt aldus: De stemming heeft morgen plaats, ik heb de eer UEd. te herinneren, dat gij de stembus onmiddellijk na de mis moet openen, dat gij op het bureau een zeker aantal stembriefjes moet hebben, die den naam dragen van den Heer Dalmas en *geen anderen*; dat het van gewigt is, dat de verstandige en vertrouwde personen, die voorzien zijn van stembriefjes, waarop de naam van den Heer Dalmas geschreven staat, de toegangen tot het stadhuis bezetten en de goed gezinde kiezers van uwe gemeente voor dwaling en logens beschermen. Drie candidaten zijn voorgesteld, namelijk de Heer de Dalmas, secretaris van het kabinet van den Keizer; deze is de candidaat der regering; de Heer Le Beschu Champsavin en de Heer Dreo, schoonzoon van Garnier-Pagès, stichter van de republiek in 1848, een van diegenen, die de belasting van 45 centimes uitschreven, waarvan gij het aandenken bewaard hebt. De Heer de Dalmas vertegenwoordigt het beginsel van de gehechtheid aan het gouvernement, aan het gezag en de orde, en kan alleen door zijne betrekking de belangen van het arrondissement behartigen. De Heer Dreo vertegenwoordigt de republiek, het socialisme en de ellende. Tusschen deze twee candidaten, moet de candidatuur van den Heer Le Beschu wijken voor de belangen der bedreigde maatschappij. Laat, mijnheer de maire, allen voor den Heer de Dalmas, candidaat van de regering, stemmen, en door uw verlicht en vaderlandslievend gedrag, zult gij aan de regering des Keizers en tevens aan het algemeen belang, eene ware dienst bewijzen.

— Het petionnement ten behoeve van de onafhankelijkheid des Pausen duurt voort. Reeds zijn hier ongeveer dertig petitien ontvangen, die morgen bij den senaat ingediend zullen worden. Die uit deze stad is voorzien van de handteekening van de HH. Villemain, Laboulie, de Falloux, de Montelambert, de Vogué, de Carné, de Melun, Cochin, de Barante (van de académie Française) Mgr. de Segur, den hertog de Cadore, vader van den kamerheer des Keizers; van de HH. Poujoulet, Paul Lourdoueix, enz. De petitie is geheel van een godsdienstig karakter.

— Heden avond zal al wat aanzienlijk is, in weerwil van den wind en de sneeuw in de opera zijn, waar de opera van prins Poniatowski voor het eerst opgevoerd wordt.

— Het is hier buitengewoon koud, zoodat men zich in het midden van den winter zou wanen. Dit heeft intusschen de Parijzenaren niet verhinderd om in grooten getale gebruik te maken van de zoogenaamde plezier-treinen naar de zeehavens, om getuigen te zijn van den springvloed.

— Onlangs heeft Keizer Napoleon zich naar de modelhoeve van Vincennes begeven, om nieuwe proeven met stoomploegen bij te wonen. De ploegen waren naar het stelsel van Fowler vervaardigd, welk stelsel reeds op de laatste vergadering van de Britsche maatschappij van landbouw met eene premie van 250 £ is bekroond. De Fowlersche ploeg, welke in Engeland als bruikbaar en voor den landbouw als zuinig is erkend, is door den burggraaf de Baulny verbeterd. De proeven met dit nieuwe landbouwwerktuig zijn volkomen gelukt. De ploeg maakt eene lijnregte vore en zoo snel, dat men haar bijna niet volgen kan. Gedurende 1½ ure, dat de Keizer bij deze proefneming tegenwoordig was, werd er geen gebrek aan de machine bespeurd. Met deze machine worden in eenen dag 5 bunders land geploegd, geëgd en gerold. Men is voornemens, om aan dezen ploeg een zaaiwerktuig te verbinden. Dit bestaat uit eene soort van locomotief en een kar aan een anker bevestigd. De locomotief en de kar staan aan de twee uiteinden van het land, en bewegen zich na ieder getrokken paar voren parallel voorwaarts. De vore wordt gemaakt door een ploeg, welke aan eene keten tusschen de kar en de locomotief gespannen is. De modelhoeve bij Vincennes is bijzonder gunstig gelegen voor zoodanige proeven, daar de grond eene gladde vlakte uitmaakt.

— De *Union* meldt het volgende: In Thury, Canton van Betz (Oise) is eene gemeentelijke bibliotheek opgerigt. Daaruit worden kosteloos werken uitgeleend aan personen, die zulks verlangen. Mej. R. heeft aan voornoemd vereeniging 10 exemplaren van de brochure: *de Paus*, door den heer de Ségur, geschonken. Weinige dagen later, kwam de vrederegter, vergezeld van gensdarmes, de zusterschool, waar de bibliotheek gevestigd is, bezoeken, en beval dat men de brochure *de Paus* zou opsporen en in beslag nemen. Toen de hoofdonderwijzeres den vrederegter de exemplaren had ter hand gesteld, deed hij haar een verhoor ondergaan, en vroeg van wien zij de brochures ontvangen had. Zij was genoodzaakt den schenkingsbrief van Mej. R. te toonen. De vrederegter heeft proces-verbaal opgemaakt en de exemplaren benevens den brief medegenomen.

— Bij besluit van 6 Maart, is de haven van Collo, in de provincie Constantine, voor den handel met vreemde landen en met de havens van Algerie geopend.

— Alhier zijn berigten ontvangen uit Brazilie, loopende tot 9 Jan. Zij melden, dat het linieschip met hulpstoomvermogen Duguay-Trouin, den 6den uit Brest te Rio-Janeiro is aangekomen en dat het zich later naar de Zuidzee begeven heeft. Het voert de vlag van den nieuwen bevelhebber van de divisie, den schout-bij-nacht Larrieu, en heeft aan boord den Heer Edmond de Lesseps, consul-generaal en zaakgelastigde van Frankrijk in Peru. Het schip is slechts een dag op de reede gebleven. De Duguay-Trouin heeft den 7den zee gekozen en is naar Callao vertrokken. De officieren hebben van hun verblijf te Rio Janeiro gebruik gemaakt om het drooge dok te bezoeken, door het Braziliaansche gouvernement aangelegd. Dit dok is gegraven op het Slangen-eiland, gelegen in de baai op een korten afstand van het arsenaal. Het is in graniet gehouwen en heeft 100 ellen lengte op 30 ellen breedte en 11 ellen diepte. Het is een fraai werk, waaraan men gedurende 10 jaren 500 werklieden per dag heeft gebezigd. Het was in 1829 door Dom Pedro I, vader van den tegenwoordigen Keizer, begonnen. Door het drooge dok te voltooijen heeft het Braziliaansche gouvernement eene groote dienst aan de marine bewezen, welke sedert langen tijd de voltooijing wenschte.

— Men verzekert, dat het vertrek naar China van den baron Gros en lord Elgin, dat op 11 dezer bepaald was, tot 28 dezer is uitgesteld.

— Het gerucht loopt, dat de Sardinische remonte-officieren te Foix moeten komen, om cavallerie-paarden voor rekening van hun gouvernement te koopen. Te Pau hebben zij reeds een groot aantal gekocht en men is algemeen zeer te vreden over de prijzen, waarvoor deze dieren verkocht zijn.

— Te Florence hebben eenige burgers, die voor de aanhechting gestemd zijn, op hun hoed een papieren strook gehecht, waarop de woorden *annessione* (aanhechting) *unificazione* (vereeniging) geschreven stonden. Een kwartier uur daarna vond hun voorbeeld algemeen navolging. Des avonds had iedereen in den schouwburg La Peragla een papier op zijn hoed bevestigd, waarop geschreven stond aanhechting, alsmede een driekleurig lint om den linkerarm. Onder het publiek heerschte veel geestdrift en tusschen de bedrijven werd met luide kreten leve Victor Emmanuel! geroepen.

— Uit Napels luiden de berigten zoodanig, dat men aldaar belangrijke gebeurtenissen te gemoet zie. De policie heeft er te vergeefs nasporingen gedaan, om de exemplaren van een heimelijk verspreid dagblad, getiteld: *Corriere di Napoli*, meester te worden. In Frankrijk zijn daarvan exemplaren ontvangen.

Belgische Post.

BRUSSEL, Zaturdag 10 Maart.

Gisteren is in de Kamer der Gedeputeerden de beraadslaging voortgezet over de bepalingen van de Strafwet betreffende den laster. De Heer Deiré heeft, tot niet geringe verbazing van vele zijner staatkundige medestanders, betoogd, dat openbaarheid volstrekt niet noodig is tot daarstelling van het misdrijf. Hij heeft zelfs beweerd, dat het in behandeling gebragte ontwerp niet ver genoeg gaat, vermits het zijne overtuiging is, dat laster, ook dan al is die niet in het openbaar bedreven, als diefstal moet worden gestraft. De Heer Pirmez heeft, als rapporteur der commissie, het ontwerp verdedigd en namens de commissie voorgesteld, om in het artikel betreffende den laster de uitdrukking „verlagen in de openbare *achting* (considération)" het laatste woord te vervangen door het woord *hoogachting* (estime). Wat voorts de openbaarheid aangaat, zoo heeft de Heer Pirmez aangemerkt, dat in dit opzigt de grenzen niet al te scherp moeten worden afgebakend en den regter eene zekere ruimte moet worden gelaten om te bepalen wanneer door de openbaarheid het feit van den laster een misdadig kenmerk erlangt.

BINNENLAND.

AMSTERDAM, Zondag 11 Maart.

Het *Staatsblad* N°. 11 bevat een koninklijk besluit van 4 Maart 1860, houdende nadere regeling van de voorwaarden en wijze van keuring van den gekaakten haring, afkomstig van de Nederl. zeevisscherijen.

Z. M. heeft benoemd tot burgem. van Wessem, F. Welters.

Z. M. heeft op pensioen gesteld den luit.-gen. Jhr. C. W. J. Storm de Grave, inspecteur bij het wapen der cavallerie, tevens belast met het toezigt over het wapen der maréchaussée; en zulks ingevolge zijne aanvrage, op grond van langdurige dienst; de majoors J. J. H. Mascheck, van het 5de, en J. Ringeling, van het 4de reg. dragonders, almede op grond van langdurige dienst, met bepaling van het bedrag der pensioenen, voor den luit.-gen. Jhr. Storm de Grave op ƒ 3000 's jaars, en voor de majoors Mascheck en Ringeling respectivelijk op ƒ 1300 's jaars, aanvang nemende 1 April 1860; aan den luit.-gen. Jhr. Storm de Grave Zr. Ms. dank betuigd voor de vele, langdurige en gewigtige diensten, dooor hem in zijne betrekking bewezen; en aan de majoors J. J. H. Mascheck en J. Ringeling respectivelijk den rang verleend van luit.-kol.; benoemd tot commandeur der orde van den Nederl. Leeuw, den luit.-gen. Jhr. C. W. J. Storm de Grave, HD. adjudant in buitengewone dienst; bij het wapen der cavallerie benoemd tot luit.-gen. en inspecteur van het wapen der cavalerie, tevens belast met het toezigt over het wapen der maréchaussée, den gen.-maj. F. C. H. baron van Utenhoven, thans commandant der opgeheven 2de brigade cavalerie.

(*Reeds in een gedeelte onzer vorige oplage gemeld.*)

Uit de handelingen der Hervormde Synode over 1859 blijkt, dat op 1 Jan. 1859 het aantal zielen, gemeenten en predikantsplaatsen van de Hervormde kerk was als volgt:

Gelderland.....	238,736	zielen,	187	gemeenten,	217 predikanten.
Zuid-Holland..	434,750	„	202	„	274 „
Noord-Holland.	292,318	„	160	„	213 „
Zeeland.....	115,816	„	101	„	115 „
Utrecht.....	93,110	„	67	„	83 „
Friesland.....	223,451	„	204	„	224 „
Overijssel.....	147,849	„	70	„	90 „
Groningen.....	167,791	„	152	„	165 „
Noord-Brabant.	44,342	„	93	„	98 „
Drenthe.....	78,355	„	48	„	54 „
Limburg.....	4,309	„	14	„	16 „

Het getal zielen is in 1858 vermeerderd met 13,722, het getal gemeenten met vier, als te Halle in Gelderland, te Hoorn op Terschelling, de Horsten in Groningen en te Broek op Langendijk in Noord-Holland, en dat der predikanten met 6: behalve in de vier genoemde gemeenten, te Charlois en te 's Gravesande.

In Friesland, Groningen en Zeeland is op iedere duizend zielen nagenoeg een predikant. In overijssel en Drenthe een predikant op 1600 en 1500 zielen, welke verhouding dus aanmerkelijk verschilt. In Gelderland en Utrecht is een predikant op nagenoeg 1100 zielen. Wanneer men in Noord-Holland de groote gemeente te Amsterdam niet mederekent, dan is in deze provincie naastenbij één predikant op 750 zielen, en in Zuid-Holland met uitzondering van de gemeenten Rotterdam en 's Gravenhage, één predikant op de 1000 zielen. — Noord-Brabant en Limburg komen niet in vergelijking, omdat de meerendeels zeer kleine gemeenten overal verspreid zijn, en ongeveer één predikant op 400 zielen hebben.

In de zitting van den gemeenteraad alhier, zal op Woensdag e. k. het volgende in behandeling worden gebragt: De voordragten van burgemeester en wethouders, tot goedkeuring van een concept-reglement voor de stadsbank van leening; omtrent het ingediende adres betreffende de doorgraving van Holland op zijn smalst; het rapport der raadscommissie, wegens aanvragen om restitutie of afschrijving van plaatselijke directe belasting.

Naar wij vernemen heeft de Heer B. P. van Kerkwijk, burgemeester der gemeente Ouddorp, van het Belgische gouvernement een zeer vleijend schrijven en dankbetuiging ontvangen voor de hulp, door dien Heer verleend bij het redden der bemanning van het Belgische schip Prince Philip, dat op den 9den Febr. ll. nabij de gemeente Ouddorp in zee is verongelukt.

In Drenthe zit nog veel hoog veen, in ongerepten staat, ontzettend veel veen, welligt voor meer dan honderd millioen gulden. Reeds lang sloeg deze en gene, die verder dacht dan één dag, een begeerig oog op die brandbare schatten, die aldaar eeuwen onaangeroerd bleven zitten en wier oppervlakte slechts een weinig veenboekweit schonk. Geen wonder waarlijk. Dáár, zulk eene verbazende uitgestrektheid met brandstof, schier tot niemands voordeel, terwijl de burger en wat erger is, de behoeftige in Holland voor *elken* turf één cent moet betalen! Waar men echter vroeger stil zat is men thans met ijver werkzaam. Nu loopt het Oranje-kanaal in dat veen, de verlengde Hoogeveensche vaart heeft het bijkans bereikt, uit Coevorden is concessie gevraagd om derwaarts te graven en ook uit Meppel vroeg men vergunning om een kanaal in dat veen Californië te brengen, terwijl de schatkist daartoe niet wordt aangesproken. De beide laatst-vragenden ontvingen echter nog geen antwoord, ofschoon er wel tijd was om te overwegen, in hoe verre hunne plannen konden strekken tot bevordering van het publiek belang. Oppervlakkig zou menigeen zeggen: „laat graven wie graven wil, naar dit Californië, opdat de aldaar zoo lang verborgen schatten over het geheele land worden verspreid en verhindert daarin niemand, vooral niet, als hij geen hulp vraagt van 's lands schatkist!" Maar toch schijnt het, dat de regering daarin bezwaar heeft, althans de aanvragers uit Coevorden en Meppel en de eigenaars van het veen, zitten steeds te wachten op eenige beschikking.

De werkzaamheden in de maatschappij *Felix Meritis* zijn voor de aanstaande week vastgesteld als volgt: Afd. Kooph. Donderdag, voorlezing van den Heer H. A. Wijnne, van Groningen, onderwerp: "Gelijk de welvaart van het eene land afhankelijk is van die van het andere, zoo moet het ware en duurzame welzijn van het Moederland gepaard gaan met dat der Kolonien." Daarna gemeenzaam onderhoud over het navolgende: Zoude niet de bloei van Neêrlands handel en nijverheid, en mitsdien de welvaart van ons Vaderland, voor een groot deel afhankelijk zijn van de twee volgende hoofdvereischten: 1°. Dat van Staatswege gelegenheid verschaft worde tot het verkrijgen van voldoend industrieel onderwijs, een onderwijs, hetwelk al die vakken van kennis omvat, welke thans voor den koopman en fabriekant onmisbaar mogen geacht worden; 2°. dat wij verder blijven voortgaan op de ingeslagen baan van vrijheid van handel, van opheffing van belemmeringen, en zulks niet alleen hier te Lande, maar ook in de Kolonien. Afd. Muzijk, Vrijdag. Negende Concert.

De *Rotterdamsche Courant* behelst het volgende berigt:

"SYDNEY (N. Z. W.), 13 Jan. Volgens ontvangen berigt is de schoener Pearl, van Anatam, handel drijvende met de bewoners der eilanden van de Salomons-groep (behoorende tot Australie), door de inboorlingen van Rubiana genomen en verbrand; de bemanning, bestaande uit kapt. Martin en acht personen, is door de wilden vermoord en opgegeten. Het schip Clarence-Packet, kapt. Ashmore, heeft hetzelfde eiland aangedaan, doch den aanval der kannibalen afgeslagen. Kapt. Ashmore is alhier aangekomen, overbrengende een inboorling van Erromanga, die bij den moord, aan de ekwipage van de Pearl gepleegd, tegenwoordig was."

---

* 's GRAVENHAGE, 10 Maart. HH. MM. de Koning en Koningin hebben gisteren in een bijzonder gehoor ontvangen den graaf de Ludolf, minister-resident van Z. M. den Koning der Beide Sicilien bij het Nederl. hof. Heden heeft Z. K. H. de Prins van Oranje insgelijks den graaf ontvangen.

— De graaf de Ludolf heeft heden bij de Nederl. ministers zijne opwachting gemaakt.

— Gisteren namiddag heeft er bij den Heer Lotsy, minister van marine, een groot diner plaats gehad, dat door de ministers en eenige andere genoodigden werd bijgewoond.

— In de volgende week zal er wederom een groot bal ten hove worden gegeven.

— Het bestuur der vereeniging tot verbetering der woningen van de arbeidende klasse te 's Gravenhage, is wederom voornemens, in den loop dezer maand, aan te besteden het bouwen van 25 dubbele woningen, ingerigt voor 50 huisgezinnen, aan de zuidzijde van het Lage Westeinde alhier.

---

* 's GRAVENHAGE, 10 Maart. Z. K. H. de Prins van Oranje heeft heden aan de leden van het corps diplomatique en aan verschillende autoriteiten audientie verleend. Dit is sedert HDs. terugkomst dagelijks het geval en zal nog wel eenige dagen voortduren.

— Z. K. H. de Prins van Oranje heeft heden, na afloop der audientie, ook verschillende bezoeken afgelegd.

— De Heeren L. J. A. van der Kun, hoofd-inspecteur, en G. van Diesen, inspecteur van den waterstaat, die ongeveer eene maand geleden naar België zijn vertrokken, voor de bekende zaak der irrigatien van de Maas, zijn van daar in deze residentie teruggekeerd.

— Het te dezer stede gevestigde spoorweg-comité heeft gisteren eene vergadering gehouden. In die bijeenkomst is, nadat de voorzitter medegedeeld had, dat niettegenstaande hun nader adres, van 16 Februarij jl., het schrijven van de Heeren D. A. Schretlen en J. B. Maxwils, aan Z. Excell. den Minister van Binnenl. Zaken van 26 Jan. jl., (welke beide stukken onlangs zijn openbaar gemaakt) nog steeds onbeantwoord was, breedvoerig gehandeld over de vermoedelijke oorzaken der vertraging, welke de behandeling en afdoening van de reeds sedert 4 Aug. 1856 aanhangige aanvrage van die Heeren om concessie voor den aanleg van een spoorweg van Scheveningen langs 's Gravenhage tot nabij Gouda, voortdurend bij de afdeeling waterstaat van het ministerie van Binnenl. Zaken ondervindt, en bezwaarlijk te rijmen is met de gunstige gezindheid, welke ten aanzien van die aanvrage in de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van 12 Dec. jl. door de Regering werd aan den dag gelegd. De voorzitter gaf vervolgens te kennen, dat hij, kort voor den aanvang der vergadering een onderhoud gehad had met den Minister van Staat, Minister van Financien Mr. F. A. baron van Hall, en bij die gelegenheid de aandacht van Z. Exc., als voorzitter van den raad van Ministers, met nadruk op deze aangelegenheid gevestigd en met klem op eene spoedige en gunstige beslissing daaromtrent aangedrongen had. Het was hem hoogst aangenaam naar aanleiding daarvan te kunnen mededeelen, dat de Minister-President hem gemagtigd had, aan het comité te kennen te geven, dat er bij Z. Exc. niet alleen geene de minste bedenking tegen het dadelijk en op billijke voorwaarden verleenen dier concessie bestond, maar dat Z. Exc. zelfs zeer genegen was, dat naar vermogen te bevorderen, moetende evenwel, vermits geenerlei geldelijke ondersteuning van den staat voor die onderneming verlangd wordt, de beslissing daaromtrent uitsluitend van het depart. van Binnenl. Zaken uitgaan. Deze mededeeling werd met de meeste blijken van bijval vernomen. Het comité besloot daarna met vernieuwden ijver pogingen aan te wenden, om het zoo gewenschte doel te bereiken. Onderscheide daartoe strekkende maatregelen werden besproken en vastgesteld. De voorzitter gaf wijders te kennen, zijne betrekking, uithoofde van zijn op handen zijnde vertrek naar de Nederlandsch West-Indische kolonien neder te leggen, doch kwam hiervan op den eenparigen aandrang van al de aanwezigen terug. Dientengevolge werd besloten, dat gedurende zijne afwezigheid zijne betrekking van lid der permanente commissie tijdelijk aan den heer Mr. A. de Pinto zal worden opgedragen, en dat deze commissie uit haar midden een vice-president van het comité zal benoemen. Nadat de heer de Pinto zich daartoe bereid verklaard had, heeft de heer Metman afscheid genomen van het comité, en de heer N. IJzendoorn, namens de aanwezigen Z.W.Ed. in hartelijke bewoordingen dank gezegd, voor de onvermoeide pogingen door Z.W.Ed. in het belang der aan het comité toevertrouwde taak aangewend.

---

* 's GRAVENHAGE, 11 Maart. Gisteren werd alhier in het Groot Keizershof op uitnoodiging van den Heer Hotz eene vergadering gehouden tot het oprigten eener afdeeling van de maatschappij van bouwkunst. Na langdurige beraadslagingen werd besloten alhier eene afdeeling op te rigten en eene commissie benoemd tot het ontwerpen van een reglement; tot leden dezer commissie werden benoemd de heeren Rose, Piersson, Saraber, Hotz en Maxwils.

— Naar wij vernemen is de heer Camp, architect van Z. M., voorloopig belast met de functien van intendant der paleizen in plaats van den heer van Limburg Stirum, die als zoodanig op zijn verzoek eervol is ontslagen.

LEYDEN, 10 Maart. De uitkomsten der vierde algemeene tienjarige volkstelling hebben doen zien, dat op 31 Dec. 1859 binnen Leyden aanwezig waren 16,085 personen van het mannelijk en 19,633 van het vrouwelijk geslacht.

— Van het Nieuwe Diep is naar onze Oost-Indische bezittingen vertrokken, als officier van gezondh., de Heer Dr. F. W. M. Hoogenstraaten. Na met grooten lof tot Doctor in de genees-, heel- en verloskunde bevorderd te zijn, werden door hem op last en voor rekening van het gouvernement buitenlandsche academien en hospitalen bezocht en viel hem, door aan den dag te leggen, hoe grondig de wetenschap in Nederland beoefend wordt en zich bekend te maken als een jeugdig geneesheer, van wien de toekomst veel mag verwachten, de onderscheiding te beurt, door de *Société des Sciences médicales*, te Parijs, en de *Verein Deutscher Aertze*, te Berlijn, tot correspondent mede-lid benoemd te worden.

DORDRECHT, 9 Maart. Blijkens de jongste tienjarige volkstelling had deze gemeente op 31 Dec. 1859 eene feitelijke bevolking van 10,410 mannen en 12,556 vrouwen, te zamen 22,966 zielen, verdeeld over 5655 huisgezinnen. Ten aanzien van den burgerlijken staat was de bevolking aldus verdeeld: ongehuwden 6055 mannen, 7314 vrouwen; gehuwden 3970 mannen, 4097 vrouwen; 384 weduwenaars; 1140 weduwen; personen wier huwelijk door echtscheiding is ontbonden: 1 man, 5 vrouwen. Er behoorden tot: de Nederd. Herv. gemeente 8347 mannen, 10,256 vrouwen, de Waalsche gemeente 130 mannen, 80 vrouwen; Remonstr. 4 mannen, 6 vrouwen; Christel. afgesch. 77 mannen, 92 vrouwen; Doopsgezinden 17 mannen, 29 vrouwen; Evang. Luth. 287 mannen, 275 vrouwen; herstelde Luth. 1 man, 1 vrouw; Anglikaansche Episcopaalsche 2 mannen, 1 vrouw; Schotsche 1 man; Roomsch Katholijke 1338 mannen, 1574 vrouwen; Oud-Roomschen 17 mannen, 29 vrouwen; Nederl. Israelieten 173 mannen, 193 vrouwen. Tot geen kerkgenootschap behoorende 16 mannen, 20 vrouwen.

---

§ ENKHUIZEN, 8 Maart. Heden ontviel plotseling aan deze stad op 55-jarigen leeftijd, een harer meestgeachte burgers, de Heer Pieter Johannes van der Ham, chef van het eenige buitenlandsche handelshuis, dat hier nog overig is. In die betrekking en als lid van den gemeenteraad, van de commissie van onderwijs en van zoovele andere nuttige inrigtingen, was hij jaren lang nuttig werkzaam. Hij was de vraagbaak en raadsman van velen en zal om zijn helderen blik, zijn onpartijdig oordeel, zijne edele beginselen en zijne goede trouw, door velen worden gemist, en door zijne stadgenooten worden betreurd.

---

* BEEMSTER, 10 Maart. Door een veertigtal leden der Hollandsche maatschappij van landbouw, afdeeling de Beemster, enz. is, eenigen tijd geleden eene vereeniging daargesteld tot veredeling van het paardenras en gunmoediging der paardenfokkerij in deze omstreken. Ieder deelnemer heeft tot dat doel een som van *f* 50 gestort, waarvoor bereids een tweetal Friesche hengsten zijn aangekocht, die aan de Midden-Beemster gestationeerd zijn.

§ HUIZEN, 9 Maart. Door den Heer G. P. J. Mol, genees-, heel- en verloskundige te Naarden, is dezer dagen onder adsistentie van de geneeskundigen Dr. van Hasselt, van Naarden; Dr. Menne, van Laren; Bolkenstein en Rebel, van Huizen, eene vrouw door de keizersnede van een voldragen levend kind verlost. De kraamvrouw is thans bijna hersteld en geniet met haar kind eene volmaakte gezondheid.

ARNHEM, 10 Maart, In eene heden gehouden vergadering van den gemeenteraad is, naar aanleiding van eene nader ingekomen missive van den minister van oorlog, waarbij van gemeentewege de vestiging van de rijdende artillerie alhier, het bouwen eener stalling voor 70 paarden, van een laboratorium en een kruidmagazijn, tegen eene geldelijke tegemoetkoming van circa *f* 900 's jaars, werd gevraagd, met 12 togen 5 stemmen besloten om aan dat verzoek geen gevolg te geven. Men ziet hier thans met belangstelling te gemoet, wat het lot der hier in garnizoen liggende dragonders, welke de burgerij ongaarne naar elders zoude zien vertrekken, zal worden.

---

* HARDERWIJK, 9 Maart. De haringvisscherij, welke dit jaar in het eerst zoo weinig opleverde en de moeite en kosten der visschers bijna niet vergoedde, geeft nu sedert eenige dagen betere uitkomsten.

— Naar men vernoemt bespeurt men ook reeds in deze streken de zoo zeer gevreesde longziekte onder het rundvee.

DEVENTER, 9 Maart. Volgens de laatste volkstelling waren alhier op 31 Dec. jl. in de gemeente aanwezig 3604 huisgezinnen, bestaande uit 7489 personen van het mannelijk en 8328 van het vrouwelijk geslacht; derhalve in het geheel 15,817 zielen. Hieronder waren: Ongeh. mannen 4585, ongeh. vrouwen 4875, gehuwde mannen 2617, gehuwde vrouwen 2643, weduwnaars 287, weduwen 808, wettel. gesch. vrouwen 2. Ten opzigte der godsdienstige gezindte was de bevolking verdeeld als volgt: Nederd. Hervormden 11,165, Waalsch Hervormden 18, Remonstranten 7, Doopsgezinden 216, Lutherschen 353, Afgescheidenen 149, Episcopalen 2, Roomsch Katholieken 3590, Israëliten 294, tot geen der genoemde gezindten behoorende 23. Het garnizoen, voor zoover het zich in de kazerne en infirmerie bevindt, is hieronder niet begrepen.

---

* DEVENTER, 10 Maart. Uit de op 31 Dec. ll. alhier gehouden volkstelling is gebleken, dat de feitelijke bevolking dezer gemeente bestond uit 3604 huisgezinnen, uitmakende 15,817 zielen, waaronder 7489 personen van het mannelijke en 8328 personen van het vrouwelijke geslacht.

ZWOLLE, 10 Maart. Blijkens de volkstelling van 31 Dec. 1859 waren in deze gemeente aanwezig 19042 zielen, zijnde 8840 van het mannelijk en 10,202 van het vrouwelijk geslacht. Hiervan zijn geboren: in de gemeente 13,753, in andere gemeenten van ons land 4957, in de Nederlandsche kolonien 28, in Duitschland 231, in België 36, in Engeland 4, in vreemde landen 33, en hebben woonplaats: in de gemeente 18667, in andere gemeenten 373, in vreemde landen 2. Onder die bevolking, uitmakende 4356 huisgezinnen, waren: ongehuwden: mannen 5455, vrouwen 6240. Gehuwden: mannen 3072, vrouwen 3103, weduwnaars 313, weduwen 854, in echtscheiding levende 5 vrouwen. Ten opzigte der kerkgenootschappen waren er: Nederd. Herv. 12,312, Waalsch Herv. 74, Remonstranten 4, Christel. Afgescheidenen 326, Doopsgezinden 283, Evang. Luth. 56, Herstelde Luth. 413, Hernhutters 1, Roomsch Cath. 4931, Nederd. Israelieten 636, tot geen der genoemde gezindten behoorende 6. Er waren op bovengenoemd tijdstip onder de bevolking 29 blinden en 12 doofstommen. Het getal der aanwezigen bedroeg: binnen de kom der gemeente 17,685, buiten de kom 1357.

---

* ASSEN, 9 Maart. Heden hielden de Provinciale Staten van dit gewest eene buitengewone vergadering, waarin door HH. Gedep. Staten aan de leden magtiging gevraagd werd, om met het bestuur der Noord-Willemskanaal-maatschappij eene overeenkomst te sluiten om voor gemeenschappelijke rekening van de provincie Drenthe en de Noord-Willems-Kanaalmaatschappij vier stoomgemalen bij elke sluis van gemeld kanaal daar te stellen, te onderhouden en te exploiteren, ten einde door opvoering van water uit het Hoornsche of Punter Diep de voeding zoowel van de panden van dit kanaal als van het bovenpand der Drentsche hoofdvaart te bevorderen. Langdurige discussien werden hierover gevoerd. Ten slotte is het voorstel met 29 tegen 3 stemmen, onder de volgende voorwaarden aangenomen: 1°. De Drentsche kanaal-maatschappij te ontslaan, om het leiding-kanaal naar Reilen daar te stellen. 2°. Dat de provincie Drenthe ontheven worde de subsidien te betalen, die zij zedelijk aan gemelde maatschappij verschuldigd is, om de door de provincie Drenthe uitbetaalde gelden in termijnen terug te erlangen. Vervolgens heeft de voorzitter in naam des Konings de vergadering gesloten.

---

* COEVORDEN, 9 Maart. Naar men verneemt, zullen in het Amsterdamscheveld met het voorjaar nog vijf en twintig woningen worden aangebouwd, en zal zich mede aldaar een bakker vestigen, zoodat het te voorsien is, dat men daar, waar het voor 7 of 8 jaren voor een mensch onmogelijk was een voet te zetten zonder in het veen weg te zinken, eerlang een dorp te zien verrijzen.

MAASTRICHT, 8 Maart. Heden zijn voor het prov. geregtshof van Limburg teregt gesteld en verschenen, acht personen, beschuldigd van aantasting, geweldadigen en feitelijken wederstand door meer dan 20 personen, gewapend, tegen de gewapende magt, veldwachter en eenen geregtelijken bewaarder gepleegd, tijdens zij ter uitvoering van de wet, de bevelen van het openbaar gezag en van een geregtelijk bevel of vonnis handelden, sommigen daarenboven van opruijing tot die rebellie en van beleedigingen en dreigementen tegen de agenten der openbare magt in de uitoefening hunner bediening. Deze beschuldiging is het gevolg der ongeregeldheden, welke op 19 Mei van het vorige jaar hebben plaats gehad in de nabijheid van de Zuid-Willemsvaart onder de gemeente Weerd, alwaar eene hoeveelheid steenkolen krachtens regterlijk vonnis in beslag was genomen, welke men trachtte te vervoeren, zijnde bij die gelegenheid aan de sterke magt, die ter hulp was gekomen, verwondingen toegebragt en uit de zaâmgeschoolde menigte met steenkolen geworpen, en de casques en nestels der marechaussée in stukken geraakt. Door het openbaar ministerie zijn 51 getuigen tot ondersteuning dezer beschuldigingen opgeroepen. Als verdedigers zullen het woord voeren, de Heeren Mrs. de Bieberstein, W. Sassen Jz., Schous Swart Sr., Swart Jr. en Desain. Het laat zich aanzien dat de behandeling dezer zaak onderscheidene zittingen van het hof zal vereischen.

LAATSTE BERIGTEN.

LONDEN, Zaturdag 10 Maart

Thee: Ord. Congo 17 a 17¼ p. Overige koloniale artikelen kalm, doch vast gestemd. — Schotsch *IJzer* 59 sh.

TWEEDE DEPÈCHE.

Talk in loco 59.6, Jan.—Maart 59.3, Maart alleen 59.3, April en Junij 55.6, Oct. a Dec. 53 a 53.3; de markt is lusteloos. De afleveringen gedurende de week bestonden uit 843 v. en de toevoeren uit 1274 v. — *Hennep:* Petersb. 28 £, Riga Rein 30 a 31 £. — *Koper* 120. — *Wol* vast.

LONDEN, Zaturdag 10 Maart. 12 u. Consols 94¼, ⅞,

Slotkoersen: Consols 94¼ a —; 3 pCt. Mex. 22; 4½ pCt. Peru 92; 3 pCt. Dito —; 4½ pCts. Doll. Bonds —; 2½ pCt. Venez. —; Grenada —; Dito Uitg. —; 3 pCt. Portug. —; 3 pCt. Spanje —; 1¾ pCt. Dito —; Cert. Coup. —; Amort. 12¾, 4½ pCt. Russen —; 5 pCt. Dito 108; 2½ pCt. Holl. —; 4 pCt. Dito —; Illinois Shares 55; Constr. Dito Bonds 81; Ecuador —; Sardinie —. — Wissel: Petersburg 3/m. —; Parijs 3/m. —; Hamb. 3/m. —; Amst. 3/m. —.

Sedert de vorige opgaaf is de circulatie der bankbiljetten met 24,045 £ en de voorraad van het muntmateriaal met 49,172 £ vermeerderd.

LIVERPOOL, Zaturdag 10 Maart.

De omzet in *Katoen* bedroeg heden 6000 b. Men noteert middl. 7¼ p. dito Orleans 7¾. — *Olijfolie* £ 62.

PARIJS, Vrijdag 9 Maart. (*Particuliere Correspondentie.*)

Ten aanzien van Midden Italie loopt hier het gerucht, dat Frankrijk zich in zoo verre met Sardinie heeft verstaan, dat Frankrijk de aanhechting van Toscane aan Sardinie, indien de bevolking daartoe besluit, zou goedkeuren, onder de voorwaarde echter, dat Victor Emanuel Toscane door een stedehouder zou laten besturen. Volgens berigten echter, die mij geworden zijn van eene zijde, waarop ik meen te kunnen vertrouwen, zou Koning Victor Emanuel hebben besloten de aanhechting van Toscane in geen geval aan te nemen en des noods aan den graaf de Cavour zijn ontslag te geven, omdat deze die aanhechting wil doordrijven.

Het bevestigt zich, gelijk ik u reeds vroeger heb geschreven, dat de maarschalk Vaillant verleden Woensdag bevel heeft bekomen om zich tot eene beweging gereed te houden. Dit zijn de juiste bewoordingen van het bevel dat door het ministerie van oorlog is afgezonden, maar er wordt een diep geheim bewaard omtrent de bestemming der Fransche troepen. Het is trouwens zeer mogelijk, dat de Fransche regering zelve daaromtrent nog geen bepaald plan heeft, en hare nadere bevelen afhankelijk wil maken van den loop der gebeurtenissen.

Eenige leden van de regering van Geneve bevinden zich op dit oogenblik te Parijs, ten einde de Fransche regering te verzoeken, dat zij de onzijdige gedeelten van Savoye afzonderlijk late stemmen over de aanhechting aan Zwitserland.

TURYN, Zaturdag 10 Maart.

Uit Modena wordt berigt, dat de generaal Willenbruch aldaar is aangekomen. Verder meldt men, dat eene menigte boeren van alle zijden met ontrolde vanen in aantogt zijn, om hunne namen te doen inschrijven op de kiezerslijsten voor de aanstaande stemming. Dezelfde geestdrift heerscht in geheel Emelia. De geestelijkheid van Modena heeft een adres aan den gouverneur ingeleverd, waarin zij de hoop uitdrukt dat de aanhechting aan Sardinie zal tot stand komen. De geestelijkheid van Piacenza heeft een adres van gelijke strekking overhandigd aan den Intendant-generaal voor den Koning.

CHAMBERY, Zaturdag 10 Maart.

Er zijn proclamatien van de gouverneurs van Chambery en Annecy in alle gemeenten van Savoye aangeplakt, waarbij aan de bevolking kennis wordt gegeven, dat zij zal worden geroepen om hare stem uit te brengen over de vraag, of zij bij Sardinie wil blijven dan wel bij Frankrijk worden gevoegd en wel op de wijze door het Parlement bepaald.

MADRID, Maandag 5 Maart.

Men berigt uit Alhucemas, dat een der magtigste opperhoofden van de Riff, die zich nimmer aan het gezag van den Sultan van Marokko heeft willen onderwerpen, zich genegen toont om met het Spaansche gouvernement te onderhandelen en het zelfs in dezen oorlog te ondersteunen.

De Engelschen, die aan den spoorweg Isabella II werkzaam zijn, hebben eene som van 5,628 realen bijeengebragt, ten behoeve van de inschrijving welke te Santander geopend is voor hen, die in den oorlog tegen Marokko zijn verminkt geworden.

PER TELEGRAAF.

WEENEN, Zaturdag 10 Maart.

De hoofddirecteur van de Credit-Anstalt, de Heer Richter, is in hechtenis genomen; vermoedelijk wegens de zaak van den generaal Eynatten. Het bestuur der inrigting verklaart, dat hare zaken hiermede niet in verband staan en in de beste orde zijn.

PARIJS, HEDEN, Zondag 11 Maart.

De *Moniteur* bevat het decreet, houdende afkondiging van het handelsverdrag, tusschen Frankrijk en Engeland gesloten, en tevens een uitvoerig rapport over de onderhandelingen, welke de onderteekening van het verdrag zijn voorafgegaan. Een additioneel artikel, den 28sten Februarij geratificeerd, verhoogt de opcenten op vreemde geestrijke vochten van 3 tot 5 pence per gallon. Het verdrag is aangegaan voor 10 jaren.

TURIJN, 10 Maart des avonds.

Uit Milaan wordt onder dagteekening van heden gemeld, dat het gemeentebestuur met eenparige stemmen heeft besloten een adres aan den Koning in te dienen. In dat adres wordt de gehechtheid des lands aan den Koning betuigd, en tevens te kennen gegeven dat het vertrouwen koestert in de nationale staatkunde door de regering des konings gevolgd ten aanzien van Midden-Italië, en dat het besloten heeft die staatkunde te ondersteunen. Ten blijke van dit vaste voornemen, wordt aan de regering eene som van drie millioen francs aangeboden. Het gemeentebestuur van Lodi juicht de handeling van het Milanesche bestuur toe, en stemt voor om dit voorbeeld te volgen. Er worden nog meer adhaesiën verwacht.

TURYN, HEDEN, Zondag 11 Maart.

Men meldt uit Florence, dat de geestelijkheid van Toscane voornemens is om de stemming te doen voorafgaan door eene kerkelijke plegtigheid. De geest der bevolking is uitmuntend; er heerscht buitengewone geestdrift.

De *Opinione* van gisteren bevat een artikel ten betooge, dat de inlijving van Toscane bij Sardinie niet gevaarlijk is voor het Europesche evenwigt.

TEXEL, HEDEN, Zondag 11 Maart.

Uitgezeild: Anna Paulowna, S., Marseille. - Willem III, S., Dordrecht. Cornelia, Jentsema, Avontuur. - Thetis, Bakker, id.

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, Zondag 11 Maart.

Gisteren van Rogge bij partijen verkocht: 122 ℔ Galatz *f* 208 a. d. 116 ℔ j. Petersb. *f* 190; 119 ℔ dito *f* 196, 116 ℔ j. Arch. *f* 190.

Gisteren is Koolzaad, op 9 vaten Olie, te leveren in April e.k., gedaan.

ROTTERDAM, 10 Maart. Afgedaan uit de eerste hand omtrent v. Nickerie Suiker a *f* 28¼, zoo men zegt voor Engeland.

SCHIEDAM, 10 Maart. Rogge verkocht: 143/2, 145/2 ℔ n. Wit *f* 200, 204 6/w.; 142/2 ℔ o. dito *f* 196 3/m. — Garst: 131/2 ℔ j. Arch. *f* 206 6/w. Moutwijn *f* 14.25; Genever *f* 19.75; Amst. Proef *f* 31.

LEYDEN, 10 Maart. Boter 1ste kwal. per ¼ vat *f* 50 a 56, dito *f* 43 a 49, dito per Ned. ℔ *f* 1.25 a 1.40 en *f* 1.07½ a 1.22½.

LEEUWARDEN, 9 Maart. De aanvoer van *Tarwe* was vrij groot en voor goede kooplust ter verzending tot eene verhooging van 5 en 10; 75, 77 ℔ puike *f* 9.80, 9.15; 74, 76 ℔ knappe *f* 8.45, 8.90; 74, 76 blaauwpuntige *f* 9.20.40, ligtere en ord. soorten *f* 7.80 tot *f* 8 naar vrij roode bijna niet ter veil en hooger te noteren, 76, 77 ℔ puike *f* 9.20 *Rogge* als voren, meestal aan dadelijk benoodigden, 71, 73 ℔ fal. *f* 7.10; 73, 74 ℔ Pruis. *f* 7.20.35. — *Boekweit* met goede vraag en verhooging van 20 c., 68, 68½ ℔ Fries. Zand *f* 7.25, 7.60; 68, 69 Veen *f* 6.90, 7. — Winter-*Garst* iets ruimer ter veil en zoo voor ding als pelderij, tot eene verhooging van 20 c. met goede vraag, kwal. — *Haver* in een doen met tamelijken kooplust, 47, 49 ℔ fijne *f* 4.15.35; 47, 48 ℔ ord. dito *f* 3.90, 4; 43, 46 ℔ korte Voer *f* 3.40, 42 ℔ blanke lange Voer *f* 3.25.50; en 39, 41 ℔ ord. dito *f* 3. *Koolzaad* als voren met eenigen handel aan Olieslagerij *f* 12. mindere soort *f* 11.75, 12. — *Kanariezaad* bij beperkte vraag tot prijzen verkocht, puik *f* 10.10 en minder *f* 9.70.80.

De aanvoer en bestede prijzen aan de veemarkt waren heden als 390 Runderen als: 116 vette Koeijen *f* 120 a 280; 75 melke *f* 60 a 145; 23 vare *f* 75 a 135; 25 kalfs *f* 85 a 150; 35 vaarzen *f* 60 a *f* 30 a 60; 77 Ossen *f* 110 a 260; 18 Stieren *f* 40 a 140; 16 vette *f* 14 a 38; 97 Varkens, als: 21 vette Varkens *f* 50 a 105; 66 magere *f* 18 a 46; 10 vette Biggen *f* 30 a 60; — magere dito *f* — a —; 38 als: 20 vette Schapen *f* 14 a 36; 6 melke dito *f* 9 a 16; 5 magere dito 7 Lammeren *f* 6 a 16. Alle soorten hooger. De handel was daarbij vlug.

GRONINGEN 9 Maart. *Tarwe* en *Rogge* met weinig handel te doen. — *Boekweit* 5 c. verlaagd; 116 ℔ zwarte Zand *f* 6.30. — Winter weinig aanvoer en 10 c. hooger verkocht; 96, 99, 103 ℔ *f* 5.90 a 6.20. *Haver* in alle soorten on veranderd. — *Boonen* in een *Koolzaad* hooger gehouden, *f* 12.25 voor redelijke kwal. te verg boden. — *Raapolie* meer gevraagd en hooger verkocht, zijnde *f* gen. — *Lijnolie f* 30. — *Raapkoeken f* 72 a 73. — *Lijnkoeken*

ANTWERPEN, 9 Maart. *Koffij:* Van Domingo ontvingen wij per Catharina van Aux Cayes, 2400 b. per Haiti van Jacmel, per Frederick en 6612 b. per Uncle Toby van New-York. De vraag deze soort blijft bij voortduring goed, doch het ontbreekt aan voorraad eerste hand. Men heeft slechts afgedaan tot onbekenden prijs 1000 Frederik van New-York. De twee ladingen per Catharina en Haiti reeds, sedert eenigen tijd op speculatie verkocht zoals 3600 b. per Toby. In de tweede hand werden eenige partijen voor de cons. tot 39½ c. geplaatst. De berigten van Rio-Janeiro ontvangen, maakten den indruk op onze markt, doch daar de voorraad in deze soort lijks gering is, zoo verhandelde men slechts 1100 b. per Adonis cons. — *Specerijen* zonder grooten handel. Cassia Lignea 72 tot Cassia Vera 28 tot 45 c., Nagelen 25 tot 34 c.; Foelie 110 tot Notenmuscaat 130 tot 135 c.; halve zware zwarte Peper 30½ tot Piment 26 tot 27 c. — *Honig:* Havana tot vorige prijzen voor ding, regelmatig gevraagd. *Hop* van Aalst zonder handel en baar. — *Verfhout:* Er werden 45000 kil. Camp. Dom. ingevoerd, van Jacmel en Catharina, van Aux Cayes. Deze twee partijen steeds onverkocht. Grootere invoeren zullen ons binnen kort zoo als 120.000 kil. Domingo van Havre met de Alma en eene directe zeilende van Havre voor onze plaats verhandeld. De vraag en de prijzen voor Domingo Campèche waren van *f* 2½ tot Campèche van *f* 4 tot 4¼ gehouden. — *Cacao.* Wij ontvingen deze per Uncle Toby van New-York, 518 b. Domingo, welke op kocht waren en waarvan een gedeelte voor Holland bestemd. raad in alle soorten is gering en de vraag blijft regelmatig, voornamelijk zending, waarvoor men sedert acht dagen verhandelde 60 b. a 30¾ c. ent. (35 c. cons.) 58 b. dito a 31 c. ent. (35¼ c. cons.) en Maragnon a 40½ c. ent. (44¼ c. cons.) Van deze laatste soort ladingen voor onze haven zeilende; de Octavie met 1300 b. en met 1500 b. Doch deze laatste lading zal waarschijnlijk naar eene haven verzonden worden. — *Katoen.* De vraag is bepaald

geringe partijen werden voor de consumtie genomen tot de volle prijzen. Men plaatste 29 b. Georgie, per Henry a 40 c., 60 b. dito, Bacle Toby a 40½ c. en 40 b. Louisiana, per Corinthian a 41½ c. — *Olieën:* In fabriek-Olijfolien blijft onze voorraad steeds beperkt en op hooge prijzen gehouden. Men verhandelde 9 fusten Seville a fr. 140 entr. en eenige fusten Messina van fr. 138 tot 140 in entr. de 100 kil. Op levering betaalde men fr. 139 in entr. voor 19 fusten Messina per Samba verwacht. Heden vraagt men fr. 147 tot 150 in entr. voor Malaga Messina, fr. 146 in entr. voor Seville en fr. 138 in entr. voor Tunis. Zuivere soorten fabriek-Olien zonder omgang; bruine Berger Traan *f* 51, Fijne blanke en blanke *f* 51 tot 62; Palmolie *f* 27¾ tot 29 in entr.; Cochin Cocos-Olie *f* 27 tot 28¼ in entr. — *Terpentijn* van Amerika met weinig handel en voor de cons. met *f* 21¼ tot 21½ betaald; op levering eischt met Savannah. — *Smeer:* Van Inlandsch vonden 20,000 kil. van *f* 32 tot 32½ Commissie; voor Stads Smeer vraagt men *f* 33. — *Wol:* Er werden slechts 3 b. van Buenos-Ayres ingevoerd, waarvan 140 b. in transito. De verkoopen der week beloopen eenige eerlen Buenos-Ayres gew. en ongew., tot lage prijzen en 24 b. Donskoi a fr. 1.62½; 3400 b. werden verscheept in Buenos-Ayres voor onze haven en zullen in den loop der maand April binnenkomen. *Suiker:* Bruine van Amerika, alleen met eenigen handel voor de cons. tot morgen prijs van *f* 2¾, op levering per Sunderland van New-York, plaatste een 600 vaatjes a *f* 2½, er wordt echter niets meer aangeboden. — *Potasch.* In Amerikaansche hebben wij eenige invoeren per Frederick en Uncle Tobey ontvangen. De vraag is zonder levendigheid en de verkoopen bepalen zich toteenigevaten tot de vorige prijzen. Russische Potasch *f* 16¼ a 17 vergunden. — In *Rijst* werd niets afgedaan; doch blijven de prijzen vast; beide soorten in regelmatige vraag voor de cons. tot onveranderde prijzen. — Van Ruwe *Suiker* werden de volgende afdoeningen bekend, 125 k. Emma per Tuija, N°. 12 a *f* 17⅛; 91 k. dito per Tuija, N° 12½ a *f* 17¾; 35 k. dito per Emma, N°. 12 a *f* 17¾; 20 k. dito per Emma, N°. 11 a *f* 17½; 20 k. dito per Maria Theresia, N°. 9 a *f* 16; 81 k. dito per Mercator, N°. 14/15¾ a *f* 19¼ en 450 k. dito per Sierra Nevada, N°. 16¼ a *f* 15¾; geraffineerde en Beetwortelsuiker in geringe vraag en zonder afdoeningen. Prijzen der beide soorten lager. — *Huiden:* De verkoopen der week bestonden uit 2500 drooge Buenos-Ayres en Montevideo, 700 gezouten dito dito, 800 droog gezouten Para en 300 gezouten Aurelie. — *Hoornen:* Er werden sedert acht dagen afgedaan 15,000 stuks Rio Grande, 38 kilo a frs. 38 en 7500 Buenos-Ayres, 37 kilo a frs. 33. — *Granen* stil.

ANTWERPEN, 10 Maart. Geraffineerde *Suiker*: Heden werd de verkoop bekend van 50,000 kil. Crushed R G, 50,000 kil. dito G F en 20,000 kil. fijne brooden 4 en 5 kil. R B A. — *Vijgen:* Men heeft 2600 matten Commadre, grootendeels ter exportatie afgedaan; de vraagprijs is thans fr. 7,25. — *Harst:* De verschillende partijen bruine Amerikaansche, die zeilende waren afgedaan, zijn dezer dagen tot vastere prijzen teruggekocht. — *Cochenille:* Van mooi gepelde Arracan werden heden 800 b. verhandeld. — *Terpentijnolie:* Tot vaste prijzen heeft men 250 vaatjes zeilende van New-York afgedaan. — *Granen* stil, doch over het algemeen zonder prijsverandering.

HAMBURG, 10 Maart. *Tarwe* iets meer gevraagd. — *Rogge* onveranderd; 124,125 ℔ Deensche per April met 75 r., per Mei met 76 R. bezaald; 83 ℔ Koningsberger op het voorjaar 76 R., per Junij 80 ℔ met 78 r. betaald, blijft met koopers. — *Raapolie* per Mei 25, per Oct. 26.8. — *Koffij* vast; 1500 b. Santos hebben nemers gevonden.

BEZIERS, 9 Maart (*per Telegraaf*). De koers van disponibele *Voorloop* 3/6 is bepaald op 127 fr., op levering in Maart en April 128 fr.

LONDEN, 9 Maart. *Suiker:* W. I. soorten bleven heden vast gestemd en met veel affaire. Men heeft 409 v. verkocht, waarmede de omzet gedurende de week te staan komt op 1187 v. zonder verandering in de prijzen. Eene lading van 12100 matten, 840 ton Mauritius ex Robert Watson N°. 11¼ à 12, werd zeilende verkocht: a 43 sh. In veiling hebben 1676 z. Manilla Moscovados nemers gevonden, goed sterk Taal à 32.6 en 2231 z. Moscovados n. kw. van 30 sh. à 43 sh. — *Koffij:* Native vast. Plantation flaauwer; eene naburige haven à 56.3 verkocht. — *Thee* stil. — *Rijst* ferm, voor eene naburige haven heeft 14859 b. aangeboden, waarvan een derde koopers vond, middel en goed Rangoon à 9.6 en goed Moulmain 9.6 à 10 sh.; voor ca. 3000 b. middel Moulmain werd 8.3 bedongen. — *Peper* prijshoudend, 200 b. Singapore zijn verkocht van 4¼ a 4⅜ p. — *Salpeter* vast, ruim 1700 z. werden heden verkocht van 37 a 41 sh. — *Nitrate de Soude* 6 p. lager met 15 sh. betaald. — *Cochenille* stil. — *Lijnzaad* 6 p. hooger, op levering tot het einde van Augustus zijn gedaan 20,000 quart. Taganrog tot 48.6 en 49. — Schotsch *IJzer* 59 sh. — *Lijnolie* 27.6. — *Talk* over het algemeen stil.

LONDEN, 9 Maart. De graanmarkt was heden schraal bezocht en de omzet in Inl. en vreemde Tarwe bleef beperkt bij onveranderde prijzen. Garst stil. Boonen en Erwten als Maandag en Haver was tot de notering van dien dag te plaatsen; alles met weinig affaire.

MESSINA, 3 Maart. *Zwavel* zeer geanimeerd, de inkoopen bestonden uit 164,000 kil., voor secunda avant. disponibel wordt coulant 30.5 a 30.15 betaald. — *Wisselkoers* op Amst. 97¼.

NEW-YORK, 25 Febr. *Katoen*: De omzet was in de drie laatste dagen zeer beperkt, meest tot vorige prijzen, niettegenstaande de houders om te kunnen verkoopen, gaarne lagere prijsen zouden aannemen. De verkoopen bestonden uit 3500 b. Men noteert middl. Upland 11¼. — *Potasch* onveranderd. — *Quercitron.* Te Philadelphia zijn 40 v. N°. 1 a 29 d. verkocht. — *Koffij* bij voortduring zeer vast. Men heeft verkocht 3510 b. Rio van 11¾ a 12¾ c. en van Domingo werden 7700 b. ter exp. naar Antwerpen en de Middellandsche zee gedaan van 11⅝ a 11¾ c. — *Verfhout* lusteloos en zonder voorraad. — *Mwel* zonder belangrijken omzet voor Europa wegens de hooge prijzen die gevraagd worden; — *Tarwe* met vrij goeden handel; sedert 3 dagen zijn 29,200 bushels verkocht, Milwaukie club a 1.23, witte Michigan a 1.35, witte Canada a 1.45, Chicago 1.20¼ en goede 1.35. — *Mais* 1 a 2 c. hooger. — *Rogge* stil en met 86 a 88 c. betaald. — Van *Tarpentijnolie* zijn 500 v. verkocht van 46½ a 48½ c. — *Harst* zeer vast op 1.65 a 1.67½. — *Reusel* werd verhandeld van 10¾ a 11¼ c. — *Rijst* stil en 12¼ c. lager. — *Specerijen* met weinig handel, Nootmuscaat op levering 45 c. — *Tabak* minder geanimeerd en vast prijshoudend. — *Suiker* gedrukt, van den nieuwen oogst sijn sedert eenige dagen 2500 v. Cuba en 2000 v. New-Orleans aangebragt, waarvan een gedeelte verkocht is van 6¾ a 8¼ c. — *Talk* vast op 10¾ a 11 c.

NEW-ORLEANS, 24 Febr. (*Per telegraaf.*) *Katoen* vast. De omzet bedragt heden 12,000 b. van 10¼ a 11 c. voor middl. Gedurende de week zijn 82,500 b. omgezet. De toevoer bestond uit 72,000 b. tegen 45,000 b. in het vorig jaar. Uitvoer dezer week 88,000 b.; totale uitvoer 1,245,000 b. De totale aanvoeren geven eene vermeerdering te kennen alhier van 339,000 b. en voor alle havens van 604,700 b. Voorraad alhier 561,500 b. Koers op Londen 8 a 8⅛ pCt. Vracht naar Liverpool 9.16 d.

CHARLESTON, 23 Febr. (per telegraaf). Van *Katoen* zijn heden 2600 b. verkocht, de prijzen zijn deze week ⅛ a ¼ c. gedaald.

LAGUAYRA, 7 Febr. Van *Koffij* is gedurende de laatste 14 dagen weinig aangebragt en de prijzen gaan steeds vooruit. Voor *Descerezados* is rede 16¼ d. bedongen en te Porto Cabello heeft men reeds 17 d. betaald en 15¼ voor *Trillados.*

MARACAIBO, 28 Jan. *Koffij* hooger, men betaalt naar kwaliteit van 13¼ à 14¼ d. — *Dividivi* de oogst is zeer klein men; houdt op 12 r. per centenaar.

Fondsen en Beurstijdingen.

LONDEN, Vrijdag 9 Maart. Consols cont. 94¾ a ½; Dito op tijd 94¾ a ½; Brazil. 1824 5 pCt. 103 a 104; Dito 1852 4½ pCt. 93 a 94; Dito 1858 4½ pCt. 93 a 94; B.-Ayres 6 pCt. 83 a 84; Dito Uitg. 22½ a ¾; Russen 5 pCt. 107 a 108; Dito 4½ pCt. 97¼ a 98½; Dito 1859 3 pCt. 65 a ¼; Mexik. 3 pCt. 22 a ¼; Venez. 3 pCt. 26½ a 27; Dito Uitg. 1¼ pCt. 14 a ¼; Gren. Werk. 15¼ a 16; Dito Uitg. 4¾ a 5; Grieken 5 a 6; Ecuador Gecons. 13¼ a ¼; Dito Land-Warrant —; Peru 4½ pCt. 92 a ½; Dito 3 pCt. 72 a ¼; Dito Dollar Bonds 4½ pCt. 81 a 82; Dito Uribarren 4½ pCt. 83 a 84; Holl. 2½ pCt. 66 a ½; Dito 4 pCt. 102 a ½; Dito Rijnspoorw. 5⅜ a ½ disc.; Spanje 3 pCt. 45 a ¼; Dito 1¾ pCt. 34 a ⅜; Dito Conp. Certif. 4⅜ a ¾; Dito Passive 12½ a ⅝; Portug. 1853 3 pCt. —; Sardinie 5 pCt. 85 a ½; Turksche 6 pCt. 79¼ a 80; Dito Nieuwe 62 a ¼; Dito 4 pCt. 101¾ a 102. — Wissel: Amst. k. z. *f* 11.13 a ½; Dito 3 m. *f* 11.15 a ½.

Heden waren de Engelsche fondsen iets meer gewild. Ook in vreemde was meer handel; Mexik. en Peru waren flaauwer; de overige onveranderd.

Volgens de officiele prijscourant zijn gedaan: Consols cont. 94¼, ½, ¼, ½, ⅜; Dito op tijd 94¼, ⅝; Brazil 103¼; Dito 1859 103; Buenos-Ayres 84; Chili 4½ pCt. 86½; Holl. 66⅜; Ecuador 13¾; Mexik. 22⅝, ¼, 22; Peru 92¼, ½; Dito Uribarren 83¾; Portug. 44, ¼; Russen 97½, 98¼; Dito 3 pCt. 65; Spanje 45⅛, 44⅞; Dito 1¾ pCt. 34⅛, 34; Passive 12¼, ⅝; Turksche Nieuwe 62; Venezuela 26¾; Belgie 98½; Holl. 102¼, 102, ½, Rijn-Sp. 9⅝.

De tegenwoordige gouverneur van Guaijaquil heeft met Peru een tractaat gesloten, waarvan art. 5. van geener waarde verklaart den afstand van grond aan Britsche schuldeischers gedaan en op welks bezit Ecuador het uitsluitende regt heeft. Deze gronden zijn gelegen in de provincien Quyas en Canilos. Ten behoeve der Britsche fondsenhouders zullen andere landen worden aangewezen. Het staat te bezien of de regering te Quito met deze schikking genoegen zal nemen.

Scheepstijdingen.

FEEDRIKSHAVN, 9 Maart. De Nederl. kof Martinus Heere, kapt. Brouwer, van Antwerpen naar Libau, is in zinkenden staat door het volk verlaten, dat alhier aangekomen is.

LONDEN, 9 Maart. Voor het admiraliteitshof is gisteren behandeld de zaak der aanzeiling tusschen het Nederl. schip Vrede, kapt. ter Brugge, van Rotterdam naar Melbourne, en het Zweedsche schip Victor, kapt. Prehn, van Cheribon naar Stockholm bestemd, welke aanzeiling (*als vroeger gemeld*) in den vroegen morgen van 27 Nov. jl. in de Noordzee plaats greep. Nadat partijen gehoord en door hunne helpers verdedigd waren, heeft het hof uitspraak gedaan en verklaard, dat het Zweedsche schip in deze alleen schuldig was.

— Kapt. Specht Grijp, voerende het te Rotterdam te huis behoorende brikschip Gouverneur Elsevier, van Rotterdam naar de Kust van Afrika bestemd, 6 Febr. jl. met schade wegens aanvaring te Ramsgate binnengeloopen (*als vroeger gemeld*), rapporteert omtrent deze avarij het navolgende:

„Ik vertrok van Helvoetsluis den 3den Febr. en ankerde in den avond van den 5den onder Duins. Mijn ankerlicht brandde helder van den voorstag en het was helder maanlicht, zoodat men alles aan den wal en op zee zien kon. Ten 10 ure 45 min. kwam mij de wacht aan het dek waarschuwen, dat een stoomboot met een schip op sleeptouw voor de Gouverneur Elsevier overkwam. Ik ging onmiddellijk aan dek en op datzelfde oogenblik kwam het schip, hetwelk later het fregat Arethusa bleek te zijn, van de stoomboot los (hetzij men de sleeptouwen losgemaakt had of wel dat die gebroken waren) en dreef door den fellen stroom op mijn schip, waardoor de fokkemast met boegspriet, kluiver en buitenkluiverboom over boord gingen, de groote mast gebroken en belangrijke schade in den bakboordsboeg aangerigt werd. Bij het peilen der pomp ontdekten wij mede, dat het schip een weinig water maakte. Ten 11½ ure kwam er eene boot met volk aan boord en ik nam deze aan, om het schip naar Ramsgate te brengen. Des Maandags morgens 9 ure gingen wij verder op (wij konden het anker niet ligten en ik was dus genoodzaakt den ketting te slippen) en kwamen ten 11 ure, gesleept door eene stoomboot, ter reede van Ramsgate."

PORTSMOUTH, 7 Maart. Het alhier in averij binnengeloopen Nederl. schip Erasmus, kapt. van Heyningen, van Rotterdam n. Amboina, is heden op de Patentslip gestrand.

YARMOUTH, 7 Maart. Heden werd alhier aangebragt kapt. Sharp en de verdere bemanning van de brik Waters, welke bodem op de reis van Sunderland n. Rotterdam, in zinkenden staat door de ekwipage verlaten werd.

DOUVRES, 8 Maart. Het schip Cornelizoom, kapt. C. W. Timmer, van Sierra Leona naar Amsterdam, is alhier met schade van den achtersteven, binnengeloopen.

BINNENGEKOMEN.

TEXEL, 10 Maart; Amstel, S., Hamb. (benevens de schepen per telegraaf gemeld).

VLIE, 8 Maart; Eendragt, Munneke, Newc. - Martje Flors, S., Frederikst. - Adelheid, Grotheer, Bremen.

HELVOETSLUIS, 10 Maart; Luctor & Emergo, Kuiper, Kiel.

BRIEL, 10 Maart; Feijenoord, S., Londen.

BROUWERSHAVEN, 10 Maart; Stad Dordrecht, S., Londen.

BREMERSHAVEN, 9 Maart.; Wilhelmina, Balk, Ostmahorn.

EMDEN, 5 Maart; 5 Gezusters, de Vries, Amst.

LEER, 3 Maart; Vrouw Catnerina, Hulzebos, Gron. - Catharina Elisabeth, Geertsema, id.

LONDEN, 8 Maart; de Ruyter, Tromp, Gron. — 9 Maart; Gesina, v. Sluys, id. - Vier Gezusters, Mugge, id. - Claas Tholen, Geerdes, Malmoe. - Emma, Hofkamp, Alkmaar.

Bij DOVER, 8 Maart.; Herculus, Hedenburg, Amst. n. Batavia.

Bij DUNGENESS, 8 Maars.; Hiram, Roelfrema, Haïti n. Hamburg.

SEAFORD, 7 Maart; Annie Robertson, Batty, Aquin n. Rott.

QUEENSTOWN, 7 Maart; Vrijhandel, de Vries qq., Rosario.

HARWICH, 7 Maart; Johanna Gesina, Frankenbusch, Londen n. Bremen.

LEITH, 7 Maart; Janke Schuringa, Brouwer, Rott. - Hemmo Heilico, Waker, Amst. — 8 Maart; Roelfina Kuipers, Randers, id.

SHIELDS, 8 Maart; Stientje Maria, Vos, Delfzijl. - Joannes, Dancker, Dordrecht. - Sancta Maria, Swart, Gent.

YARMOUTH, 6 Maart; Klei Oldambt, Smith, Alexandrie.

LA ROCHELLE, 7 Maart; Zaanstroom, Visser, Brest.

LIVORNO, 28 Febr.; Afina, Koops, Liverpool. - Catharina, Timmers, Amst.— 29 Febr.; Sirene, Schippers, Liverpool. - Catharina, Meijer, Newcastle.

NAPELS, 1 Maart.; Rhône, S., Rotterdam.

GENUA, 5 Maart; Alberta Roemeling, Goossens, Rott. - Helleehina, Gruppelaar, Londen.

NEW-YORK, 24 Febr.; Arn. Böninger, Hashagen, Rott.

UITGEZEILD.

TEXEL, 10 Maart; Lion, S., Londen. - Luna, de Vries, Osterrisöer. - Johanna Elisabeth, Bakker, Avontuur; is uit zee teruggekomen (benevens het schip per telegraaf gemeld).

HELVOETSLUIS, 10 Maart; Elve, S., Havre. - Ivanhoe, S., Leith. - Earl Percey, S., Newc.

BRIEL, 10 Maart; Seine, S., Havre. - Magnet, S., Londen. - Cologne, S., id. - Seagull, S., Hull. - Enchantress, S., id.

LEER, 8 Maart; Margaretha, Kwint, Newc.

CUXHAVEN, 1 Maart; Hendrika, Pijbes, Genua.

LONDEN, 8 Maart; zeilkl.: Martha, Postema, Dantzig.

PORTSMOUTH, 7 Maart; George Carl, Ziesmer, Rott. n. Boston. — 8 Maart; Willem Frederik, Visser, Amst. n. Suriname. - Maasnymph, Kuiper, Antw. n. Triëst.

QUEENSTOWN, 7 Maart; Elisabeth Gravelaar, Kok, Ibraïl n. Dingle.

FALMOUTH, 7 Maart; Louise Geerdina, Wever, Amst. — 8 Maart; Noach S. Lotinga, Bakker, de Zwarte Zee n. Donegal.

LIVERPOOL, 7 Maart; Johannes Hermanus, Wijgers, Trinidad. - Siewerdina, de Haan, Rott. - Vriendschap, Muller, Venetie. - Margareth, Boerhave, Konst. - Elise, de Vries, Dantzig. — 8 Maart; zeilkl.: Sarah Huntley, Huntley, Bat. en Singapore. - Zorg en Vlijt, Mulder, Laguayra.

NEW-CASTLE, 7 Maart; zeilkl.: Industrie, Kuyper, Leer. - Jantina Roelfina, Wijn. Gron. - Eurus, Hudson, Rott. - Marie en Pauline, Berghuys, N. Diep.

DUBLIN, 8 Maart; Hermanus, Hesse, Liverpool.

CARDIF, 6 Maart; Cornelia Jantina, Kwint, Bordeaux.

SWANSEA, 7 Maart; Redite, Hoveling, Alicante.

PAIMBOEUF, 7 Maart; Deux Louis, Berig, Rottot. - Zeemeeuw, Kruithoff, id. - Regalia, Cutberson, id. - Maria Augusta, Jongman, id.

NANTES, 7 Maart; Adèle, Mallard, Rott. - Jeune Eleonore, Austin, id. - Maris Stella, Ravilley, id.

BORDEAUX, 7 Maart; Hollander, S., Rott.

PALERMO, 29 Febr.; Geerdina, Nieboer, Falmouth. - Dankbaarheid, Kooi, id.

MALTA, 2 Maart; Lucia Hendrika, Dekker, Falmouth. - Levant, van Gelderen, Palermo. - Zeilklaar: H. Willebrordus, Boekheut, Alexandria.

NEW-YORK, 22 Febr.; zeilkl.: Sea Duck, Peabody, Rott.

NEW-ORLEANS, 16 Febr.; zeilkl.: Amanda Spear, Cooper, Amst.

MAROIM, 7 Febr.; Catharina, Bakker, Kanaal.

Rivierberigten.

IN LADING LIGGENDE SCHEPEN:

W. Vogel, Cöln N°. 14, n. Keulen. - F. Kroell, Stolzenfels, n. Mannheim. - B. Kirschreiber, Maintz N°. 5, n. Maintz, - A. J. Hoorn, Vrouw Hendrika, n. Urdingen. - C. Wansing, Vrouw Geertruida, n. Dusseldorp. - E. T. Beijer, de Hoop, n. Wesel. H. S. Wilson, Rijn en Amstel, n. Manheim en Ludwigshaven. - G. Scholten, Cöln N°. 8, n. Keulen. - P. van IJwaarden, Stad Amsterdam, n. Maastricht, Luik en Aken.

ARNHEM, 10 Maart. Rijnhoogte 2 el 7 p. 1 d., gev. 34 d.

KEULEN, 10 Maart. Aangek.: D. Hogewegh, van Rott. met 3754 c. — Rijnhoogte 13 v. 6 d. Keulsch (12 v. 11 d. Rijnl.)

Carga-Lijsten.

ROTTERDAM.

BATAVIA, Ouderkerk a/d. Amstel, Kramer: 1322 Java Thee, 82 k. Kopergeld, 6 b. Lakens, 2 k. Div., N.H.M.; 1708 kranj. Suiker, 3010 b. Rijst, 50 legg. Arak, 162 b. Zwarte Peper, 50 b. Staart-Peper, 4 k. Notenmuscaat, 3 k. Foelie, 170 bund. Malakke Stokken, 4700 b. Rotting, Wm. Ruys J. Dz.

CHARLESTON, James Briant, Lorett: 771 b, Katoen, N. H. M.; 700 b. Katoen, Order.

NEW-CASTLE, Earl Perry, Taylor: 28 ton Gaspijpen, R. S. Stokvis en Zoon.

NEW-CASTLE, Lord Raglan, John Hart: 37 ton Gaspijpen, R. S. Stokvis en Zoon.

HULL, Enchantress, Th. Farr: 146 b. Gaspijpen, 11 z. 2 v. Koopm., R. S. Stokvis en Zoon.

HAMBURG.

RIO GRANDE, Galene, Pieper: 5032 st. Huiden, Order.

HAVANA, Angela, de Onato: 50 v. Honig, 535 p. Tabak, 200 k. Suiker, Diverse.

BREMEN.

GIBARA, Algorta, Arrigunaga: 1960 p. Tabak, Fischer Dyes en C°.

GIBARA, Jesus Maria, de Lecertuk. 1300 p. Tabak, Fischer Dyes en C°.

SAVANNAH, Roiand, Wicke: 2055 p. Katoen, J. en H. Frerichs.

BALTIMORE, Columbia, Semcke: 647 v. Tabak, D. H. Watgen en C°.

EFFECTEN-SOCIETEIT TEN 4½ URE.

AMSTERDAM, Zondag 11 Februarij.

Spaansche Binnenl. 3 pCts. 42 11/16.

Metall. 5 47 9/16.

Dito Nation. 53⅛, ½, 9/16.

Weinig affaire.

PARK.

MAANDAG den 12den MAART 1860.

GRAND CONCERT MONSTRE,

te geven door den Heer

NICCOLO BASSI,

Orchestmeester van de Italiaansche Opera alhier.

PROGRAMMA.

EERSTE DEEL. 1. Ouverture. 2. Duo de l'Opéra Masnadieri, chanté par Mlle Incli et Mr. Danieli. 3. Cavatina Il Giuramento, chantée par Mad. Brambilla Marulli, 4. Fantaisie des Vêpres Siciliennes, pour Violon, composée et exécutée par Mr. Niccolo Bassi. 5. Cavatina de l'Opéra Aroldo, chantée par Mr. Marra. 6. Duo de l'Opéra Sémiramide, chanté par Mesd. Brambilla Marulli et Incli. 7. Cavatina de l'Opéra Ernani, chantée par Mad. Rosa de Vries.

TWEEDE DEEL. 1. Ouverture Tannhäuser. 2. Polacca de l'Opéra Puritani, chanté par Mlle Incli. 3. Serenata Don Pasquale, chantée par Mr. Danieli. 4. *a.* Fantaisie des Puritains. *b.* Carnaval de Vénise, pour Violon, exécutés par Mr. Niccolo Bassi. 5. Grand Bolero Giovanna di Guzman, chanté par Mad. Rosa de Vries. 6. Quartetto de l'Opéra Rigoletto, chanté par Mesd. Brambilla Marulli et Incli, et Mrs. Danieli et Marra. 7. Finale.

Entrée: Eerste Rang (Benedenzaal) . . . . . *f* 2.
Tweede Rang (Bovenzaal en Gallerijen) . . . „ 1.
Aanvang des Avonds ten 7½ Ure.

Billetten zijn verkrijgbaar en Plaatsen voor den Eersten Rang kunnen à 10 Cents besproken worden Vrijdag en Zaturdag, 9 en 10 Maart 1860, van 10 tot 3 ure, bij de Heeren THEUNE & C°., Muziekhandelaren in de Kalverstraat alhier.

NB. Op den Tweeden Rang kunnen GEENE plaatsen besproken worden.

FELIX MERITIS.

Donderdag jl. trad in de afdeeling *Koophandel* dezer maatschappij de Heer Dr. W. Bosch als spreker op. Na eene korte inleiding, waarin hij hulde bragt aan de verdiensten van graaf Jan van den Bosch, en gewezen had op het wenschelijke om de O. I. bronnen ruimer te doen vloeijen, ten einde een beter en zekerder batig slot te verkrijgen, deed hij uitkomen dat de oorzaak van den achteruitgang en eindelijken val van de O. I. compagniezorgeloosheid was geweest omtrent den bloei der kolonie, het verwaarloozen der raadgevingen van waarschuwende stemmen. Hij hoopte, dat men thans niet in diezelfde fout zou vervallen. Nu heeft men een vrij onderzoek der zaken, maar men gebruike het niet om, gelijk de hond der fabel, het zekere te laten varen om het hersenschimmige na te jagen. Hij was nu opgetreden om een gewigtig oeconomisch vraagpunt te behandelen; hij wenschte dit te doen met loyale wapenen, met kalmte en bedaardheid Hij stelt zich voor twee vragen te beantwoorden, namelijk: Is het stelsel van cultures, zoo als het sedert 1831 op Java bestaat, bij magte om duurzaam, den bloei, de welvaart en de productie van dat vruchtbare en ruim bevolkte eiland zoodanig te bevorderen, dat het met andere tropische landen, bij evenredigheid van hulpbronnen, kan wedijveren? Zoo neen, is dan minder belemmerde uitbreiding van de vrije industrie, onder de leiding en met het kapitaal van Europeanen, door loontrekkenden arbeid, bij of naast de gedwongen gouvernementscultuur, in staat de nijverheid, koophandel en zeevaart, de welvaart van Nederland en Indië, zoo krachtig te ontwikkelen en bij een goed financieel beheer zooveel voordeelen voor de schatkist af te werpen dat er op een meer zeker batig slot valt te rekenen, dan het tegenwoordige, dat van toeval en onzekere kansen afhangt?

Spr. zal geen tafereel van het verleden schetsen. Hij zal de vragen toelichten met feiten en statistieke opgaven. Hij zal daartoe slechts slotsommen mededeelen, geput uit regeringsverslagen en andere geloofwaardige bronnen. Spr. beweert dat de productie en welvaart van Java terug en niet vooruit gaat. Hij zal dit bewijzen, niet om dat bewijs te gebruiken als een stormram om het bestaande omver te werpen, maar om op te wekken tot onderzoek naar de middelen om dien toestand te verbeteren. Ten bewijze van het aangevoerde, zegt hij dat de productie van koffij in het jaar 1843—1844 heeft opgebragt *f* 36,768,000, in 1855—1856 *f* 32,285,000, berekend naar de gemiddelde marktprijzen. De bevolking was intusschen van 9 tot 11 millioen zielen vermeerderd. Gelukkig dat de suiker door de verbeterde fabricatie den teruggang dekt, waardoor het cijfer van de opbrengst niet verminderd is. Koffij, suiker en indigo hebben 3½ millioen meer opgebragt, maar indien zij in 1857 verkocht waren tot gelijke prijzen als in 1843, dan zou er een te kort zijn ontstaan voor het batig slot. Het belastingsvermogen der Javanen was in 1848 *f* 37,400,000, in 1856 *f* 32,200,000. De bevolking was echter vermeerderd van 9 tot 11 millioen, derhalve zou in 1858 dat belastingsvermogen *f* 6,831,000 meer heboen, derhalve zou in 1858 dat belastingsvermogen *f* 6,831,000 meer hebben moeten bedragen. De landrenten, de belasting op het zoutverbruik en de amphioenpacht hadden opgebragt in 1848 21 millioen guldens, in 1856 22 millioen, de belasting op het verbruik had opgebragt in beide genoemde jaren respectievelijk *f* 36,440,000 en *f* 35,333,000 dus 1 millioen minder. De koffij, suiker en indigo heeft opgeleverd in 1843 *f* 51,631,000, in 1856 *f* 54,317,000, schijnbaar dus 3 millioen meer, maar door verbetering der suikerfabricatie was op suiker 5 millioen meer verkregen, zoo dat er eigenlijk op de andere producten 2 millioen minder was; en berekend naar de prijzen van 1843 en van 1856 zou de opbrengst minder zijn *f* 6,143,000. Deze vermindering is niet onverschillig voor handel, nijverheid en fabrieken. Men heeft gezegd, dat de voorstanders van vrijen arbeid niet voorwaarts maar achteruit willen. Dat is zoo, maar niet naar een toestand, zoo als in 1830 aanwezig was; Spr. schetst dien toestand; Java was toen uitgeput door een langdurigen oorlog; dit tijdperk kan dus tot geen punt van vergelijking dienen, evenmin als wilde men voor Amsterdam het jaar 1811 tot punt van vergelijking aannemen. Wil men een juist punt van vergelijking, dan moet men een tijdperk van vrede en rust nemen, zoo als Spr. het heeft gekend, onder vrije instellingen, namelijk in 1816 en later. Hij toont door cijfers aan, dat de productie, welke in 1823 86 pCt. bedroeg, in 1856 tot 33 pCt was gedaald. Dit is de vergelijking, welke hij wil, dit is de toestand waarheen hij wil terug keeren. Wil men dit niet vooruitgang noemen, hij zal zich den naam van reactionnair getroosten en houdt zich overtuigd, dat de fabrieken, de handel en scheepvaart er niet over zullen klagen.

Spr. vraagt of het bestendige lage cijfer der productie, dat thans staat tot vroeger als 1:3, niet is bedenkelijk en of het niet wijs en voorzigtig is om op verbetering bedacht te zijn. De schuld toch van den achteruitgang ligt aan het stelsel, dat de productie beheerscht. De bewijzen dat het stelsel niet bij magte is om de productie voor achteruitgang te behoeden, zijn te vinden in de regeringsverslagen.

Dat het cultuurstelsel, door v. d. Bosch zelf als eene kunstmatig gekweekte plant werd beschouwd, welke later zou kwijnen, bewijst spreker, door citaten uit de werken van den genialen man, die ook reeds vroeger heeft aangedrongen op de invoering der vrije industrie en op de bebouwing der vele braak liggende gronden. Spr. wijst ook op het besluit van 19 Sept. 1818, waarbij de vrije cultuur op Java werd toegestaan en op zijne goede gevolgen, tot dat men daarvan weder was afgeweken, hetgeen tot vermindering van productie heeft geleid. Hij wederlegt met bewijzen de beschuldiging, dat de Javanen lui en traag zijn, en betoogt, dathet cultuurstelsel, de gedwongen arbeid, hen tot luijaards en nietsdoeners maakt. Hij toont de goede resultaten aan der vrije nijverheid in sommige residentien en in de vorstenlanden en ook van die door de Chinezen in de Kadoe gedreven, en hoe bij de gouvernements-cultuur voor indigo 4 en suiker 6 man gebruikt worden, terwijl hetzelfde werk, bij vrije cultuur, verrigt wordt door 2 en 1 man, die echter beter betaald worden, hetgeen tot lokaas dient om meer te werken. Hij wijst op het jaar 1710, toen in Jacatra 130 suiker-fabrieken waren en de productie zoo aanzienlijk was, dat maatregelen genomen moesten worden om die te beperken. Dit was onder vrije industrie; nu onder het dwangstelsel klaagt men over achteruitgang. De vermeerdering van productie door vrijen arbeid zou niet alleen verkregen worden bij de suiker, maar ook bij indigo, tabak, cochenille. Dat de vrije industrie wenschelijk is, blijkt uit het regeringsverslag van 1855, bl. 112, 117, 119, 126, 101 en 103, waar de gunstigste rapporten over de productie, onder vrijen arbeid, worden gegeven. Spr. wederlegt met de cijfers van het regeringsverslag, die door een ander spreker bij eene vroegere gelegenheid aangevoerd ter gunste van het cultuurstelsel en ten bewijze, dat de productie niet achteruit is gegaan. Spr. meent, dat die Heer de feiten verkeerd heeft voorgesteld. Daarna toont hij aan hoe ongegrond de vrees is, dat men bij de uitbreiding der vrije cultuur voor gebrek aan levensmiddelen zou hebben te duchten en wijst op het voordeel, dat handel, scheepvaart en fabrieken zullen ondervinden bij meer uitbreiding der productie en bij gevolg ook bij meerdere welvaart der bevolking. Ten aanzien der Heerendiensten erkent spreker, dat die de cultuur belemmeren, maar hij zou ervoor zijn, dat men die Heerendiensten hief bij wijze van hoofdgeld, maar niet zoo als thans, dat de hoofden dit doen om zich te bevoordeelen. Dit bestaat volgens spreker reeds in Bantam en Bezoekie. Hij beroept zich op v. d. Bosch, ten bewijze, dat deze ook reeds voor 40 jaren het stelsel van vrije cultuur voorstond en op Baud ten betooge, dat die het cultuurstelsel slechts noodgedrongen had laten bestaan.

Dat de in- en uitvoeren op Java minder zijn dan in andere tropische landen, onder gelijke omstandigheden, bewijst Spr. door cijfers, namelijk:

Op Portorico, met eene bevolking van 400,000 zielen, bedraagt de in- en uitvoer *f* 27 millioen, dus per hoofd *f* 67.

Fernambuc, bevolking 500,000 zielen, in- en uitvoer *f* 26 millioen, per hoofd *f* 52.

Guadalupe, 120,000 zielen, in- en uitvoer *f* 21 millioen, per hoofd *f* 175.

Cuba, 1,150,000 zielen, in- en uitvoer *f* 188 millioen, per hoofd *f* 163.

Rio Janeiro in- en uitvoer *f* 120 millioen, per hoofd *f* 160.

Java, 11 millioen zielen, in- en uitvoer *f* 130 à 140 millioen, per hoofd *f* 12.

De productie van koffij en suiker is op Portorico *f* 30, op Cuba *f* 91, op Java *f* 5 per hoofd. Men behoeft echter niet zoo ver te gaan. Op Sumatra's Westkust is in de laatste 6 jaren de invoer verdubbeld, de uitvoer

gerekend: daar bedraagt hij *f* 20 per hoofd. Zelfs Jamaica is Java voorzult, dat is de productie *f* 16 per hoofd. In al de genoemde landen heerscht de vrije cultuur. Daar echter heeft men ook een krachtig Europeesch element. Op Java slechts 1 blanke op 7 à 800 inboorlingen.

Het is bij zoodanigen toestand te verwonderen, dat er nog zoo veel geproduceerd wordt. Hij vraagt of men nog langer op het ingeslagen verkeerde pad moet voortgaan. Hij wijst op het voorbeeld dat de vrijhandelswetten, waartegen aanvankelijk zoo veel geschreeuwd werd, gunstig hebben gewerkt; hetzelfde zal ook plaats hebben bij uitbreiding der vrije cultuur. De vrees voor concurrentie van vreemde vlaggen wederlegt Spr. door aan te toonen, dat in de jaren 1838—1840 onder Engelsche, Fransche en Amerikaansche vlag, Java slechts is bezocht door 153 schepen, metende 26,900 last; in de jaren 1855—1857 door 125 schepen, metende 25,000 last. De waarde van den uitvoer door die schepen in de eerste drie jaren was *f* 6,245,000 in de laatste *f* 8,378,000; dit is schijnbaar meer, maar alleen ten gevolge der prijzen, die van 100 tot 180 pCt. waren gerezen.

Eindelijk komt Spr. tot het batig slot. Men zegt wij kunnen het batig slot niet missen, daarom moet men het cultuur-stelsel niet beperken. Hij keert de stelling om en zegt: omdat wij het batig slot niet kunnen missen, moet de vrije cultuur worden bevorderd en het cultuurstelsel beperkt. Hij toont aan, dat men bij de koffij, opgegeven als product van het cultuurstelsel, buiten aanmerking laat, dat een gedeelte daarvan als territoriale inkomsten wordt geleverd, en dat dit gedeelte, 2/5, buiten berekening moet blijven, wanneer er sprake is van het opmaken der baten van het cultuurstelsel uit de Indische rekeningen. Volgens de berekening door spreker gemaakt, zou het batig slot slechts zijn *f* 9,355,000. Handelde men zoo als Spr. voorstelt, dan zou het batig slot niet meer afhankelijk zijn van de wisselvalligheid der prijzen, zoo als in 1848 is gebleken. Men heeft ook gesproken van vaderlandsliefde en heu, die het cultuurstelsel bestrijden, beschuldigd dat zij die niet bezitten. Hij wijst op van den Bosch en Baud, die het cultuurstelsel hebben bestreden, ten bewijze waarvan hij eene zinsnede aanhaalt uit eene redevoering van den laatstgenoemde, gehouden in de Tweede Kamer der Staten-Generaal, den 28sten Junij 1853. Indien die mannen geene vaderlandsliefde bezaten, dan schaart hij zich gaarne aan hunne zijde.

Spreker eindigt met een raad en zegt: Indien men u geld vraagt voor koffij-, suiker- en indigo-cultuur op Java, onderzoekt dan of de minister van kolonien en de gouverneur-generaal vrijen arbeid wenschen te bevorderen en dit loyaal willen; is dit het geval, geeft dan geld, het zal ruime winsten brengen, en hij wil wel deelgenoot zijn in de onderneming; heerscht echter de minste twijfel omtrent de gezindheid der genoemde staatsmannen, men hebbe geduld en wachte tot dat andere mannen, die de vermelde gezindheid bezitten, aan het roer zijn, want anders zou men zich beklagen.

De tijd te ver verstreken zijnde, had er geen gemeenzaam onderhoud plaats.

Van deze belangrijke rede, welke ruim 2½ uur duurde, kunnen wij slechts een zeer onvolledig overzigt geven, te meer daar de Spr. eene overgroote menigte cijfers tot staving van zijn gevoelen aanbragt, en het ons niet mogelijk was die alle naauwkeurig te volgen. Het is wenschelijk, dat de verhandeling afzonderlijk in druk verschijne.

MUSEUM VAN OUDHEDEN TE LEIDEN.

Ons verslag over den toestand van het Museum, gedurende het afgeloopen jaar, kan van verschillende bijzonderheden gewagen, die de belangstellende vriend der oudheidkunde met welgevallen zal vernemen, zoo als zij door ons dankbaar vermeld worden.

AZIATISCHE MONUMENTEN.

Voor de verzameling van Javaansche oudheden erlangden wij eene zeer aanzienlijke vermeerdering, zoo door schenking als anderzins. Onder het eerste hoofd brengen wij een geschenk van den Heer A. M. Montijn, oudburgemeester van Oudewater, aan Z. M. den Koning aangeboden, en bij goedgunstige beschikking aan het Museum van Oudheden toegevoegd, een beeld, hoog 5.7 Nederl. palmen, uit trachitische lava gehouwen en vrij goed bewerkt, afkomstig uit Indramajoe, residentie Cheribon. Het stelt eene Boeddhistische vorstin voor, staande, met de heiligen-schijf achter haar hoofd, tegen een aan de bovenzijde rond bijgewerkt ruggestuk. De kleeding, haarkapsel en versiersels zijn de gewone; de handen liggen met het plat op elkander, op de hoogte van de borst, met de duimen op of tegen elkander, en dragen, naar het schijnt, eene lotusbloem. Onder de voeten is een vierkant uitstek uitgespaard, sluitende in de insgelijks vierkante opening van een los voetstuk. Dit laatste is rondom met lotusbloemen versierd en aan de voorzijde met eene groeve voorzien tot het afvoeren van het water bij de gewijde afwasschingen van het beeld; en waarschijnlijk tevens eene toepassing leverende op de Yoni.

De Heer Montijn heeft, behalve dit beeld, ook eene belangrijke verzameling van ethnographische voorwerpen uit Borneo voor de rijksverzamelingen aangeboden, waaronder wapenen, kleedigstukken, maar vooral twee uitmuntend bewaarde en zorgvuldig versierde afgehouwen menschenhoofden genoemd moeten worden. De hooge waarde, die door de bezitters aan zulke hoofden, als de bewijzen van de dapperheid en den moed der zoogenaamde koppen-snellers, wordt gehecht, heeft ten gevolge dat die voorwerpen niet gemakkelijk te verkrijgen zijn; maar vooral niet wanneer zij, zoo als de hier bedoelde, reeds door eene opzettelijke bewerking en versiering hunne vaste bestemming als kostbaarheden en roemrijke bezitting in een gezin hebben erlangd. Aan al deze Bornesche voorwerpen, als tot het gebied der hedendaagsche land- en volkenkunde behoorende, is bij de koninklijke verzameling van zeldzaamheden eene plaats aangewezen.

Door het bestuur van het Koninklijk Zoölogisch Genootschap, onder de zinspreuk: *Natura Artis Magistra*, te Amsterdam, werden, onder voorbehoud van eigendomsregt, bij het Museum een zestal steenen beelden in bewaring gesteld, die, voor eenige jaren door een der leden of begunstigers aan het genootschap geschonken, in de verzameling dier inrigting berust hadden, doch eene met hunnen aard en de belangen der wetenschap meer overeenstemmende plaatsing in eene oudheidkundige verzameling vorderden. Zij zijn de volgende:

Een beeld in trachitische lava, hoog 1.34 el, Visjnoe in zijne verschijning als Boeddha, staande op een lotus-voetstuk, tusschen twee lotusstengels met bloemen en bladeren; vorstelijke Sivistische kleeding, kapsel en versiersels. Van de vier armen zijn de twee voorste met de handen op elkander vóór de borst gebragt; de omhoog geheven achterste regter hand houdt den parelband of bidkrans, de achterste linker hand den vliegen-jager. Achter het hoofd is de licht- of heiligen-schijf tegen het ruggestuk uitgehouwen. Een gedeelte van den linker voet en de linker helft van het voetstuk met het daaraan uitgespaarde vierkante uitstek ontbreken.

Een beeld, 8.35 Ned. palmen hoog, dat, om de slagtanden, welligt Siva voorstelt, staande op een laag plat lotuskussen, met kleeding, kapsel, en versiersels als het voorgaande, en vier armen. De beide voorste als bij het voorgaande beeld; de achterste armen omhoog geheven, in de regter hand een onduidelijk voorwerp, in de linker hand een lotusknop. Achter het hoofd de heiligen-schijf, die, even als het ruggestuk, eenigzins in den vorm van eenen Saraceenschen boog van boven is bijgehouwen. Een gedeelte van het regterbeen en het voetstuk ontbreken.

Een beeld, hoog 9 palmen, van Doerga, met acht armen, staande op den stier, uit wiens hals de Asoera als een dwerg oprijst. Kleeding en versiersels als gewoonlijk. Het ruggestuk en de heiligen-schijf rond bijgewerkt. De handen houden regts: 1°, den staart van den buffel; 2°. eenen pijl; 3°. eene bijl en 4°, de werpschijf; links: 5°. het hoofd van Asoera; 6°. eenen boog; 7°. eene knods en 8°. de oorlogsschelp. Als meer zeldzame toevoegsels levert deze voorstelling ons nog, aan de linkerzijde van Doerga, onder den kop van den nedergedrukten stier, eenen kikvorsch, en aan de regterzijde, nevens den voet der godin, een papegaai. Een gedeelte van het voetstuk en van den buffel is verloren gegaan.

Een beeld, hoog 7.9 palmen, van Ganesa, op de gewone wijze gezeten op een lotuskussen, tegen een van boven rond bijgewerkt ruggestuk, kleeding, enz., als gewoonlijk. In de voorste linkerhand op de knie, het bakje, waaruit hij met zijnen olifantssnuit zijn voedsel neemt; in de regterhand, die insgelijks op de knie ligt, houdt hij een gedeelte van eenen slagtand. In de achterste omhoog geheven regterhand den bidkrans, in de linker het bijltje.

Een beeld in kalk (?) steen, hoog 1.29 el, van eenen kwaden geest, staande geheel naakt, op eene sjerp na, die, om de lendenen gewonden, van voren tot aan den grond afhangt. Woest, gekruld, dik haar, met lange op de schouders afhangende lokken, uitpuilende oogen, platten neus, vier slagtanden in den mond, om den kin een baard. De regter hand houdt tegen de borst, naar het schijnt, een klein bakje, welligt bestemd om daarin bij bijzondere gelegenheden eenig voorwerp te plaatsen; de linker hand grijpt in den gordel of sjerp.

Eindelijk een beeld in trachitische lava, hoog 4.6, lang 7.85 palmen, van den Nandi of heiligen stier van Siva, met onder het ligchaam gebogen pooten rustende. Boven op den rug de lotusbloem, om den hals een band met bellen of kralen.

Van Mr. J. A. A. Leemans, oud Oost-Indisch hoofd-ambtenaar, aan wien het museum reeds menig belangrijk geschenk, en onder andere de aanwinst van een aanzienlijk aantal steenen beelden te danken heeft, ontvingen wij wederom ten geschenke twee beelden uit trachitische lava:

Een beeld, 6.33 palm hoog, Siva (of Trinawindoe, welligt slechts een heilige of boeteling) staande met twee armen, gewone Sivistische kleeding, kapsel en versiersels. De afgebroken regter-hand rustte op de heup, in de naar beneden uitgestrekte linker-hand de *trisoela*. Achter het hoofd de tegen het ruggestuk uitgebeitelde heiligen-schijf.

Beeld, 5.45 hoog van Doerga, met den buffel en den Asoera, als boven. Zij staat met de gewone kleeding, kapsel en versiersels, in rustige houding op den knielend ter aarde nedergebukten buffel, uit wiens halswonde de tweearmige booze dwerg Asoera, met klein rond schild in de linker en kort zwaard in de regter hand, zich poogt op te heffen. Doerga houdt in hare acht handen, beginnende met de voorste linker hand: 1°. de haarvlechten van Asoera; 2°. de oorlogsschelp of krijgstrompet; 3°. den Boog; 4°. het kleine ronde schild; links: 5°. den staart van den buffel; 6°. de trisoela, met de punten naar beneden gekeerd; 7°. het zwaard en 8°. de oorlogsschijf. Het geheel staat op een laag plat vierkant voetstuk; de heiligen-schijf achter het hoofd van de godin is tegen het van boven rond bijgewerkt ruggestuk uitgehouwen.

Aan de welwillende aanbeveling van den hoogleeraar W. H. de Vriese, belast met eene zending van regeringswege naar Indie, zijn wij het verpligt dat de onafhankelijke prins Pangerang Adipati Ario Mangkoe Negoro IV te Soerakarta tot het besluit kwam om een fraaijen gouden zegelring met oud-kawi opschrift, alsmede twee zilveren oud-Indische muntjes (?) aan de Nederlandsche regering als een geschenk voor het Museum van Oudheden toe te zenden. De ring en een der muntjes zijn behouden overgekomen; het tweede muntje is hier te lande nog niet ontvangen. Al deze voorwerpen werden volgens het schrijven van den vorst in de vlakte van den dessa Temanggoeng aan den oostelijken voet van den Merapi gevonden, toen die vlakte in het voorjaar 1855 toebereid werd om er koffijboomen op te planten. Wij mogen den wensch niet onderdrukken, dat dit eerste bewijs van belangstelling voor de vaderlandsche verzameling van eenen inlandschen Vorst ondervonden, als een waardig en hoog gewaardeerd voorbeeld werken en ook bij andere vorsten en grooten op Java navolging vinden moge.

Door tusschenkomst van den Heer J. Tetterode, te Amsterdam, ontvingen wij insgelijks ten geschenke van den Heer G. van Beest Holle, een zestal zeer belangrijke voorwerpen van godsdienstige bestemming, te Poerworedjo, in de residentie Bagelen, opgedolven. Zij bestonden uit:

Eene waterflesch van lichtgrijs verglaasde gebakken aarde, met eene tuit aan den buik en hoogen naauwen hals, die rondom tot aan den breed overstekenden rand met evenwijdig loopende kringen versierd is.

Een zeer fraai bewerkt zilveren boeddha-beeldje, dat den god staande, in zijne gewone naauw om het ligchaam sluitende kleeding voorstelt; met sierlijk hoofdkapsel, halsketen, heiligen-bandelier, oorversiersels, arm-, pols- en buikbanden met edelgesteenten. Midden tegen het voorhoofd het aan Boeddha eigen haarvlokje. De armen met toegeknepen duim en vinger op de hoogte van de ellebogen vooruitgestoken. Een uitstekend strookje onder de voeten was bestemd om het beeldje in een voetstuk of dergelijk vast te zetten.

Een bronzen beeldje van Boeddha, in zijne hoogere verschijning zittende op het lotuskussen, de linkerhand plat met de binnenzijde omhoog, op den schaat, de regterhaat op de linkerknie rustende, en als betoogend met de vlakke zijde naar buiten gekeerd. Kleeding, kapsel en merk of haarlok op het voorhoofd, als gewoon bij Boeddha in de bedoelde verschijning. Het geheel op een vierkant voetstuk, waarachter een van boven spitsboogsgewijs toeloopend plat ruggestuk, op welks top boven het hoofd van den heilige een zonnescherm bevestigd is.

Een bronzen Tempelschel, hoog 2.45 palm, in den vorm van eene dagope op een lotuskussen; de steel van de schel, al een pinakel, ook op een lotuskussen op de dagope geplaatst, eindigt boven in eenen zich openspreidenden lotuskelk, waaruit een speerpuntvormig topstuk oprijst, rondom van de vier zijden met vier sikkelvormige versiersels omringd, die ook op den bloemkelk rusten; twee dezer laatste versiersels zijn verloren gegaan. De klok van de schel of de dagope is aan de bovenzijde met acht festoenen of draperien versierd, daarboven acht antefixen of andere driepuntige versiersels; in het regt staande gedeelte van elk dier antefixen een der Sivistische wapens of toevoegsels, regts aftellende: 1°. een langwerpig voorwerp spiraalsgewijze als met eene koord omwikkeld; 2°. een kort zwaard; 3°. de oorlogs- of werpschijf; 4°. de olifantshaak; 5°. boog en pijl, 6°. een bliksemschicht; 7°. eene vlag of een standaard; en 8°. een strik of strop. Onder de bovengemelde festoenen, aan de onderzijde van de dagope, eene zich om het geheel slingerende slang, met een edelgesteente (of eenen kam) op het hoofd. Het zijn vooral deze toevoegselen die dit uitmuntend bewerkte voorwerp eene groote zeldzaamheid en waarde bijzetten.

Eene andere bronzen Tempelschel, 1.55 palmen hoog, als de voorgaande doch kleiner. De klok of dagope zonder lotuskussen; doch op de helft van de hoogte rondom met eenen band en acht edelgesteenten versierd.

Eindelijk een bronzen Handvat, ongeveer 8 Ned. duimen hoog van een of ander huisraad of gereedschap, bv. een spiegel, eene schaal of dergelijke.

Nog dient vermeld te worden dat voorloopig, en in afwachting van eene nadere bestemming, in de afdeeling der Javaansche voorwerpen een aantal bronzen beeldjes is opgenomen, die wel op Java vervaardigd, maar als hedendaagsch fabricaat, geen regt op den naam van oudheden kunnen doen gelden. Het bezit van die stukken, al zij het ook maar tijdelijk, was van groot belang te achten, omdat sedert lang, maar vooral in de laatste jaren, eene menigte valsche metalen beeldjes op Java vervaardigd en in wandeling gebragt waren. De thans hier bedoelde verzameling van 85 voorwerpen was, naar het heette, in de residentie Kadoe in 1854 opgedolven, aldaar aangekocht en ten verkoop naar Nederland overgezonden. Eenige omstandigheden en bijzonderheden, wier vermelding hier ons te ver zou afleiden, gaven ons aanleiding om aan de echtheid te twijfelen, en het naauwkeurig onderzoek, op last van Zijne Excellentie den toenmaligen minister van kolonien in het werk gesteld, bewees, dat die twijfel niet ongegrond was. Het leidde zelfs tot de ontdekking van den Javaanschen kunstenaar, die zich met gunstig gevolg op dezen nijverheidstak had toegelegd. De modellen in was en een paar metalen beeldjes, bij dien Javaan in beslag genomen, werden door den minister aan het museum toegezonden. De vijf en tachtig naar Amsterdam overgemaakte voorwerpen, meenden wij toen ook ten behoeve van het museum tegen eene billijke waardering te moeten aankoopen. Zij werden daardoor buiten verderen omloop gehouden, en konden eene uitmuntende gelegenheid leveren om de kenmerken, waardoor die onechte van de werkelijke oud-Javaansche metalen kunstwerken zich onderscheiden, na te gaan en vast te stellen. Eene mededeeling, die wij over dit onderwerp in eene vergadering der Koninklijke academie van wetenschappen deden, en die in hare *verslagen en mededeelingen*, Afd. Letterkunde deel III, blz. 187 en volgg., is afgedrukt, kan over een en ander de nadere bijzonderheden doen kennen. (*Vervolg hierna.*)

CONCERT- EN TOONEELNIEUWS.

AMSTERDAM, Zondag 11 Maart.

Stads-Schouwburg. Het oorspronkelijke tooneelspel: *Een Amsterdamsche Jongen*, door den heer Mr. J. v. Lennep, welk stuk in het begin van het speelsaizoen zoo herhaalde malen werd opgevoerd, is in den loop dezer week twee keeren ten tooneele gebragt. Ook nu weder heeft het publiek met genoegen de voorstelling bijgewoond en dikwijls blijken van goedkeuring gegeven. Aan het Loflied op Amsterdam, gezongen door den Amsterdamschen jongen (welke rol weder door Mw. Coenen-v. Ollefen gespeeld werd) vielen luide toejuichingen ten deel. Ook ditmaal kweet zich de heer Veltman, die de rol van le Chantre vervulde, uitmuntend. Ten slotte heeft het publiek de hoofdvertooners terug geroepen.

De wederopvoering van het ballet *Juanita, de bruid van Valencia*, was zeer schitterend. Velen zullen zich met genoegen de pracht en den luister herinneren, waarmede dit ballet door eene vorige directie werd opgevoerd. De tegenwoordige directie heeft teregt begrepen, dat zij, wanneer zij dit ballet weder monteerde, zorgen moest, dat de opvoering bij die van het vorige jaar niet achterstond en wij zijn verpligt te bekennen, dat hare pogingen met een voldoenden uitslag bekroond zijn. Het ballet Juanita is voorzeker het fraaiste, dat gedurende dit saizoen gegeven is, en onderscheidt zich gunstig van de vorige, die over het geheel weinig schoons opleverden. De decoratien zijn prachtig en de costumes even rijk als sierlijk. Het publiek heeft dan ook herhaaldelijk zijn bijval te kennen gegeven. De fraaije groeperingen en schilderachtige standen in het tweede tafereel wekten ook nu weder de bewondering. En daar het vooral in dit tafereel is, dat het corps de ballet zich, zoo door sierlijke dansen als verschillende exercitien en groeperingen, wier accuratesse niets te wenschen overlaat, onderscheidt, willen wij daarvan hier melding maken. Ook heeft in dit gedeelte eene invoeging plaats gehad, bestaande in een *pas de deux*, door den Heer Berkman en Mw. Beijerlé. Beide kweten zich zeer verdienstelijk en de Heer Berkman ondervond, dat hij bij voortduring een geliefd danser is. De Heer Varangot en Mw. van Hamme (Massimo en Pedrulla) voldeden algemeen. Mlle. Garberoglio legde als Juanita veel talent aan den dag; hare mimiek is zeer goed en drukt zeer juist uit wat zij gevoelt; zij bezit sierlijke maar te snelle bewegingen; overigens ontbreekt het haar niet aan buigzaamheid en veerkracht; hoewel wij Mlle. Dupin de voorkeur geven, bekennen wij, dat Mlle. Garberoglio zeer vele verdiensten heeft. Ook nu weder gaf de keurige muziek, die zoo zeer de schoonheid van dit ballet verhoogt, veel genoegen. Toen het orchest in een der pauseringen de muziek van het tweede tafereel herhaalde, werd zulks door het publiek luid toegejuicht. De liefelijke melodien, die in deze muziek voorkomen, de schoone en krachtige instrumentatie, het eigenaardige harmonieuse, dat de Heer Coenen, vooral in het laatste tafereel, tijdens het kletterend nederstorten van het water der fontein, daarin heeft weten te brengen, strekken den componist tot eer. Zoo wij ons niet bedriegen was echter de waterstraal der fontein in genoemd tafereel wat te krachtig, zoodat de droppelen te hard nedervielen, en het geluid te sterk was, waardoor de liefelijke incensmelting der muziek met het gekletter van het water verloren ging. Dit ware misschien bij eene volgende opvoering te verhelpen.

Van de beide laatste voorstellingen, in den loop dezer week door het Italiaansche Opera-gezelschap gegeven, hebben wij in vroegere nommers uitvoerig melding gemaakt. Wij vestigen dus voor den oogenblik slechts de aandacht op de voorstelling van het Italiaansche Opera-gezelschap van Dingsdag a. s., welke zal bestaan uit eene herhaling van de geliefkoosde opera: *Il Trovatore*. Deze voorstelling wekt om twee redenen belangstelling; ten eerste omdat zij zal strekken ter benefice van den Heer Marra, die zich als verdienstelijk zanger hier ter stede zulk een gunstigen naam heeft verworven, en ten tweede omdat Mej. Incli, de bevallige chanteuse legère, zich met de rol van Eleonore, vroeger door Mw. de Vries-van Os zoo uitstekend vervuld, belast heeft. Daarna zal zij met den Heer Daniell een duo uit Verdi's *I Masnadieri* voordragen; [illegible] meldt ons bovendien, dat de directie eene overeenkomst gesloten [illegible] met Mme. Luigi Ponti, van den schouwburg *Carlo-Felice* te Genua, welke [illegible] 15len of 16den dezer hier ter stede zal aankomen en waarschijnlijk [illegible] 20sten zich zal doen hooren. Ook verwacht men den Heer Biacchi, [illegible] ten bas; deze zal reeds vroeger optreden.

Schouwburg: Frascati. Er is hier niets nieuws opgevoerd. Het [illegible] neelspel: *de Arrekel*, waarin Mw. Kleine zoo uitmuntend de rol van [illegible] dette vervult, is met den besten uitslag herhaald; ook de overige vertol[illegible] ners en inzonderheid Mw. Engelman-Bia, de Heeren Metsch, Albregt [illegible] Barbiers deelden in de blijken van bijval, waarmede het publiek deze u[illegible] stekende actrice overlaadde. In het blijspel: *Een glas Water* van Scri[illegible] Donderdag jl. hier opgevoerd, onderscheidden zich de hoofdvertooners: de H[illegible] Peters, Metsch, enz. en de dames Engelman-Bia, Kleine en Götz-Schr[illegible] weder zoodanig, dat het opgetogen publiek hen, na herhaalde toejuichi[illegible] gen, terugriep. De decoratien waren als altijd prachtig en sierlijk, [illegible] kenmerkten zich door dien fijnen en goeden smaak, waarvan al [illegible] voortbrengselen van den Heer J. Eduard de Vries het kenmerk draagt. Morgen avond verwacht men eene weder-opvoering van het schoone tooneelspel: *Jane Eyre, of de Wees van Lowood*. Hij, die Mw. Klein[illegible] in al den glans en omvang van haar talent wil zien schitteren, versaume niet die voorstelling bij te wonen.

Salon in de Nes. Eene groote comedie-vaudeville. *De Goudsmid van* [illegible] Dingsdag jl. hier voor de eerste maal, als benefice-voorstelling van den Heer Bamberg, opgevoerd. Over het geheel was de voorstelling vrij gelukkig; doch wij hebben den beneficiant, aan wiens verdiensten wij overigens nog [illegible] laten wedervaren, zien optreden in rollen, waarin hij van zijne talenten beter wist en kon partij trekken dan in de rol van Tom Krick. Eene ernstige rol, waarin toewijding en opoffering voor een geliefden meester den hoofdinhoud uitmaakt, behoort niet tot het genre van den Heer Bamberg. Mej. [illegible] Stoetz speelde en zong zeer verdienstelijk. De overige vertooners hebben naar hunne krachten medegewerkt. Morgen avond wordt dit stuk nog eens herhaald, dat echter, zoo wij ons niet vergissen, niet zeer in den smaak van het publiek valt.

Salon in de Amstelstraat. Aan het treffende drama: *John Walker de Tower van Londen*, Dingsdag jl. als benefice-voorstelling voor den Heer [illegible] van Ollefen opgevoerd, en verder gedurende al de avonden der week herhaald, is een buitengewoon goed onthaal te beurt gevallen. De verdienstelijke [illegible] lijke Jeneriant vervulde de titelrol op de hem eigen talentvolle wijze; deze rol is zeer geschikt om zijne gaven te doen uitkomen; na elk [illegible] drijf heeft het publiek hem teruggeroepen, hetgeen ook ten slotte het geval was. Mw. Sablairolles vervulde de rol van Clary zeer lieflallig en verdienstelijk; vooral in het eerste bedrijf had zij, toen zij zwoer den dood van Douglas te zullen wreken, een schoon oogenblik; haar later optreden [illegible] van Hamilton was hoog gepast door toon en houding; haar later [illegible] hond met denzelfden, waarbij haar het portret zijns vaders toont, was [illegible] waardigheid. De Heer Heesbeen vervulde de rol van William Douglas niet slecht; zijn spel is beter dan zijne spraak; wanneer deze minder [illegible] rekt en gemaakt was, wanneer hij op meer gewonen, natuurlijken [illegible] wilde spreken, zou hij veel winnen. De Heer Judels (Toby) legde als [illegible] trouwe bediende, die zich met hart en ziel aan zijn meester heeft toegewijd, [illegible] warmte aan den dag; deze rol behoort echter niet tot zijn genre, hetgeen [illegible] eenigzins geldt voor den Hr. Strelitski (Richard) die zich overigens niet slecht kweet. De Hr. Hermans stelde Hulet onverbeterlijk voor; jammer dat hij [illegible] eene zoo dofle stem sprak, waardoor men soms moeite had hem te verstaan. De dames Kamphuizen en Bersée kweten zich zeer goed; de eerste legde veel waar[illegible] digheid en de tweede veel eenvoud en naïviteit aan den dag. Aan [illegible] hoofdvertooners viel dan ook ten slotte de eer der terugroeping welver[illegible] diend ten deel.

Woensdag a. s. geeft de Heer Meza met den Heer Gijswijt in [illegible] Salon eene benefice-voorstelling; eerstgenoemde viert dan tevens het [illegible] zijner 25 jarige verloving met de kunst. De Heer Meza is een [illegible] tig lid van dit gezelschap, en wij wenschen dat zijn zilveren feest [illegible] name herinneringen in zilver bij hem moge achterlaten. Daar de [illegible] stelling veel verscheidenheid belooft, sporen wij het publiek aan, door [illegible] talrijke opkomst de feestviering van den beneficiant te komen opluisteren, want zoo ergens dan geldt hier het spreekwoord: «Hoe meer zielen, hoe meer vreugd."

Grand Theatre in de Amstelstraat. Van dezen schouwburg valt [illegible] ditmaal niet veel nieuws te zeggen, daar het drama: *De Tijgerjager* [illegible] nog steeds voor een talrijk publiek werd opgevoerd. Reeds vroeger [illegible] ben wij met lof melding gemaakt van het verdienstelijke spel der [illegible] Nuggelmans, Faassen, Grader, B. van Lier, enz. en van de dames van Lier. De bijwoning eener latere voorstelling doet ons niets van dien lof afdoen. Inzonderheid wekt hetgevoelig spel van Eva Morales (de jonge jafrouw van Lier) de toejuichingen van het publiek en vaak de bewondering, die het steeds de aandoening gaande maakt. Morgen avond verwacht men de 19de en laatste opvoering van dit drama.

Voor Dingsdag aanst. is hier als benefice-voorstelling van den [illegible] Rosier Faassen de opvoering aangekondigd van het blijspel: *Rogenoten of de Leelijkste man van Frankrijk*. Dit stuk, ten vorigen jare in [illegible] Vaudeville Français herhaaldelijk opgevoerd, heeft aldaar veel [illegible] gegeven; den liefhebbers van lagchen en scherts kunnen wij het [illegible] aanbevelen. De erkende verdiensten van den beneficiant geven [illegible] overtuiging, dat het publiek hem door een druk bezoek een blijk [illegible] waardering zijner talenten zal geven.

SCHAAKSPEL.

OPGAAF N°. 666.

Wit begint en geeft op den 4den zet mat.

ZWART.

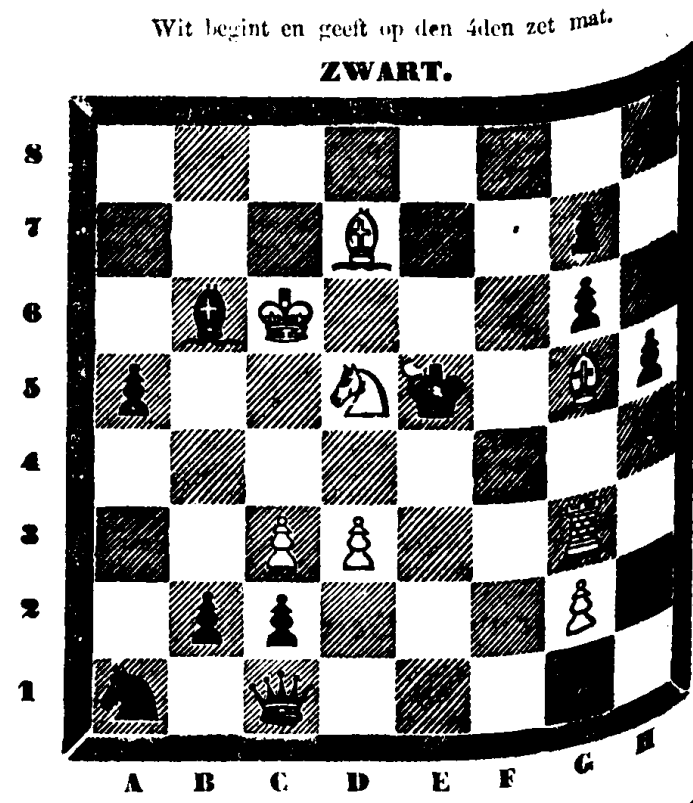

PROBLEMA 25.

1. Wit. Kon. H 4, Kgin C 1, Rheer F 8, Paarden C 6, F 1, Pions B 2, G 2.
Zwart. Kon. E 4, Kast. B 3, Rheer A 6, Paard B 5, Pions D 3, F 2, G 4.
Wit geeft op den 3den zet mat.

2. Wit. Kon. B 1, Kgin H 1, Rheer A 6, Paarden C 2, 7, Pions C 3, E 2, 5, F 6.
Zwart. Kon. C 5, Kgin G 8, Kast. G 7, Rheer F 2, Paarden [illegible], Pions B 6, E 6, 7, G 3.
Wit geeft op den 4den zet mat.

OPLOSSING VAN N°. 665.

1. Wit. H 3 op G 3 — Zwart. D 5 op E 4
2. G 3 „ G 4 † — Onverschillig
3. F 1 geeft † en mat.

OPLOSSING DER PROBLEMA'S.

1. Wit. B 7 op B 6, H 7 op B 1, B 1 op A 2, B 6 op E 6, F [illegible]
2. Wit. G 8 op F 7, D 3 op B 4, D 4 op C 2, H 5 op G 6, F [illegible] op D 5 (met variatie).

Wij hebben goede oplossingen van de Opgaaf ontvangen van het Schaakgezelschap *Schaakliefhebbers* te Monnickendam en van de HH. G. S. J. D. B. te Dordrecht, J. A. B. en G. J. v. d. F te Harderwijk.

Aan Monnickendam. Is het gezondene in al de variatien wel juist? In het bedoelde N°. 626 heeft op G 6 en 7 geen stuk gestaan.

Amsterdam bij Gebr. Diederichs. — Gedrukt bij C. A. Spin & Zoon.